

7.9.2004

RATA TIEDOTTAA -TIEDOTE 4/2004

SISÄLLYSLUETTELO

PANKKIEN LÄHITULEVAISUUS NÄYTTÄÄ VALOISALTA

Pankkien tulokset paranivat, vaikka kireä kilpailu asuntoluotoista on kaventanut marginaalit ennätyskellisen kapeiksi. Luottokannan laatu on säilynyt hyvänä, ja markkinarisikit ovat vähäisiä. Lähivuosien aikana pankkien kannattavuuskehitys näyttää positiiviselta edellyttäen, että talous kasvaa ennusteiden mukaisesti. Myöhemmin riskit voivat realisoitua etenkin, jos nyt – hyvänä aikana – löysätään luotonmyöntökriteereitä.

RAHOITUSTARKASTUKSEN VALVONTA KESKITTYY TEEMATARKASTUKSIIN

Rahoitustarkastus on tunnistanut usealle valvottavalle yhteisiä valvonnan kohteita, jotka vaativat lisävalvontaa. Teematarkastusten kohteiksi otetaan selvitysten perusteella erityisesti operatiiviset riskit, asuntoluotonanto, toimintojen ulkoistaminen, luottojohdannaisten riskit sekä valvottavien Basel II- ja IFRS-valmistautuminen.

VALVOTTAVIEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ POSITIIVINEN ALKUVUONNA 2004

Talous kasvoi kaikilla suurilla talousalueilla alkuvuonna 2004. Markkinoiden odotuksiin nähden Yhdysvaltain talouskasvu kuitenkin notkahti toisella vuosineljänneksellä. Sen sijaan Suomessa talous kasvoi vastaavana ajankohtana melko nopeasti. Talouskasvun odotetaan jatkuvan Yhdysvalloissa, euroalueella ja Suomessa maltillisena myös loppuvuonna. Suomessa sekä yritysten että kotitalouksien luottamus omaan talouteen pysyi suhteellisen hyvänä. Pitkät rahamarkkinakorot laskivat kesäkuun puolivälin jälkeen, kun taas lyhyet rahamarkkinakorot ovat pysytelleet alkuvuonna suhteellisen muuttumattomina. Euro vahvistui dollariin nähden kesän aikana.

EPÄVARMUUTTA OSAKEMARKKINOILLA

Kevään 2004 osakemarkkinoita leimasi suurimman suomalaisen yhtiön Nokian tuloksen ennakoitua huonompi kehitys. Nokian kurssin lasku vetää Helsingin pörssin yleisindeksiä alaspäin. Muiden toimialojen indeksit näyttävät pysähtyneen ja sahaavan paikallaan yleisen epävarmuuden vallitessa.

RAHASTOJEN KASVU JATKUU

Sijoitukset suomalaisiin rahastoihin kasvavat edelleen. Kasvu on ollut kaksinumeroista jo puolentoista vuoden ajan. Viimeisen puolen vuoden aikana lyhyen koron rahastot keräsivät eniten sijoituksia, mutta myös sijoitukset osakerahastoihin ovat kasvaneet.

RAHALAITOSTEN LAINAKANNAN KASVU JATKUI NOPEANA

Vilkkaut asuntolainamarkkinat ylläpitävät rahalaitosten lainakannan nopeaa kasvua. Kilpailu asuntolainamarkkinoilla on edelleen kireää. Asuntojen hintojen nousuvauhti on kiihtynyt.

7.9.2004

TUOTTOJEN KASVU SEKÄ TIUKAT KULUOHJELMAT PARANSIVAT PANKKIEN TULOXSIA

Suomalaisten pankkien tammi-kesäkuun tulokset paranivat vertailukauteen eli vuoden 2003 tammi-kesäkuuhun verrattuna. Tuotot kasvoivat hieman, kulut pysyivät kurissa, eivätkä luottotappiot rasittaneet tuloksia. Tulosten vahvistuminen paransi pankkitoiminnan kannattavuutta, myös pankkien tehokkuus kozeni.

PANKKISEKTORIN VAKAVARAISUUS SÄILYNYT VAHVANA

Pankkisektorin vakavaraisuusasema on säilynyt vahvana alkuvuoden aikana. Sektorin kokonaisvakavaraisuus oli kesäkuun lopussa 19,1 %. Myös sektorin pääomien laatu on terveellä pohjalla.

SIJOITUSPALVELUYRITYSTEN TUOTOT KASVOIVAT 50 %

Vilkas kaupankäynti ja omaisuudenhoitopalveluiden lisääntynyt kysyntä ovat kasvattaneet sijoituspalveluyritysten tuottoja. Osakemarkkinoiden vaihtomäärät ovat supistuneet huhtikuun jälkeen, mikä tulee hidastamaan osakevälitystoimintaa harjoittavien sijoituspalveluyritysten loppuvuoden tuottojen kasvuvauhtia. Omaisuudenhoitoa harjoittavien sijoituspalveluyritysten palkkiotuotot näyttävät sen sijaan kasvavan tasaisesti.

JÄRJESTÄMÄTTÖMÄT SAAMISET EDELLEEN VÄHÄISET

Suomalaisten pankkikonsernien järjestämättömät saamiset supistuivat kaikilla sektoreilla. Järjestämättömien saamisten ja luottotappioiden osuus pankkikonsernien vastuukannasta on pieni. Luottosalkun laatua voidaankin pitää keskimäärin hyvänä. Suomalaisten pankkien saamiset riskipitoisista, matalan luottoluokituksen maista ovat vähäiset.

PANKKIEN MAKSUVALMIUS SÄILYI HYVÄNÄ

Talletuspankkien yhteenlaskettu likviditeettiasema kiristyi. Yleisön talletusten määrä väheni alkuvuoden aikana, ja antolainauksen kasvua rahoitettiin pääasiassa markkinaehtoisella rahoituksella. Talletuspankkien likviditeettiasema on kuitenkin edelleen hyvä.

PANKKIEN KORKORISKI KASVANUT

Rahoitustarkastuksen arvion perusteella yhden prosenttiyksikön koronnousun potentiaalinen vaikutus rahoituskatteeseen on kasvanut hieman vuoden 2003 lopusta. Vaikutus olisi kesäkuun 2004 lopussa ollut 17,8 % rahoituskatteesta. Myös korkojen nousun aiheuttaman joukkovelkakirjojen arvon laskun, eli investointiriskin, mahdolliset vaikutukset ovat pienentyneet.

PANKKIEN JOHDANNAISTOIMINTA VILKASTUNUT

Suomalaisten talletuspankkien johdannaistoiminta on selvästi lisääntynyt viimeisten kolmen vuoden aikana. Nettoutussopimukset ovat merkittävästi alentaneet johdannaisen luottoriskin vakavaraisuusvaateita. Luottojohdannaistoiminta on alkanut Suomessa, ja luottoriskin hallinnassa käytetyt luottojohdannaiset ovat yleistymässä.

7.9.2004

PANKKIEN LÄHITULEVAISUUS NÄYTTÄÄ VALOISALTA

Pankkien kannattavuus on parantunut pitkälti suotuisan taloudellisen toimintaympäristön ansiosta. Lisäksi pankit ovat onnistuneet pysäyttämään kulujensa kasvun. Hyvien tulosten vuoksi pankkien vakavaraisuus on säilynyt vahvana, ja tappiopuskurit mahdollisia huonompia aikoja varten ovat olleet kevat.

Kotitalouksien usko tulevaisuuteen, ansiotulojen kasvu ja matalat markkinakorot ovat vauhdittaneet asuntoluotonottoa jo pitkään. Samaan aikaan kiivas kilpailu asuntoluottoasiakkaista on kaventanut pankkien korkomarginaalit ennätysellisen kapeiksi. Pankkien tuloksissa lainojen halpamyynti ei ole näkynyt koko painollaan, sillä luotonanto on kasvanut samaan aikaan voimakkaasti. Rahoituskate on kuitenkin supistunut lähes kaikilla pankeilla.

Talletusten määrä ei ole kasvanut samaa vauhtia luotonannon kanssa, joten pankit ovat joutuneet rahoittamaan kasvanutta asuntoluotonantoaan talletuksia kalliimmalla markkinarahalla eli laskemalla liikkeeseen joukkovelkakirjalainoja, sijoitustodistuksia ja yritystodistuksia. Pankkien maksuvalmius onkin hieman kiristynyt, mutta sitä voidaan edelleen pitää hyvänä.

Rahastosijoittamisen suosio kasvussa

Markkinakorkojen alhaisuus on kanavoinut kasvavaa varallisuutta talletusten sijaan erityisesti rahastoihin. Rahastopääomat ovat kasvaneet alkuvuoden aikana reippaasti, eikä edes osakemarkkinoiden epävarmuus ole hidastanut vauhtia. Rahastosäästäminen on Suomessa edelleen hyvin pientä useimpiin eurooppalaisiin maihin verrattuna, mutta sen suosion odotetaan yhä kasvavan. Näin ollen pankkien on tulevaisuudessa varauduttava rahoittamaan luotonantoaan yhä enemmän talletuksia kalliimmalla markkinaehtoisella rahoituksella. Toisaalta kasvavat palkkiotuotot omaisuudenhoidosta kompensoivat kalliimpaa varainhankintaa.

Aktivoitunut rahastosäästäminen ja osakekauppa sekä omaisuudenhoitopalvelujen kysynnän kasvu lisäsivät runsaasti sijoituspalveluyritysten tuottoja. Tosin viime kuukausien epävarmuus osakemarkkinoilla verottaa osakevälitystoimintaa harjoittavien sijoituspalveluyritysten tuottoja. Pankkiryhmittymillä on vahva asema sekä rahasto- että sijoituspalvelutoiminnassa, joten näiden toimialojen hyvinvointi vahvistaa samalla myös pankkiryhmittymien tulosta.

Kaikki suomalaiset pankit ovat keskittyneet vähittäispankkitoimintaan ja omaisuudenhoitoon, mikä ei helpota kilpailutilannetta tulevaisuudessakaan. Kireä kilpailu koituu asiakkaiden eduksi, mutta verottaa pankkien tulosta. Nähtäväksi jää, leviääkö kilpailu asuntoluotoista myös säästämis- ja sijoitustuotteisiin.

Luottokannan laatu hyvä

Suotuisan taloudellisen tilanteen ansiosta luottoasiakkaat ovat pystyneet hoitamaan lainansa hyvin. Siten luottotappiot ovat pysyneet olemattomina ja järjestämättömät saamiset ovat jopa supistuneet. Järjestämättömien saamisten ja luottotappioiden suhteelliset osuudet luottokannasta ovat hyvin pienet, eikä yhtäkään toimialaa voida pitää kyseisillä mittareilla mitattuna ongelmatoimialana. Myös kotitaloudet ovat pystyneet hoitamaan velkansa hyvin. Voimakkaasti kasvaneesta luotonannosta huolimatta pankkien luottokannan laatu on tällä hetkellä hyvä.

Operatiivisia riskejä valvotaan teematarkastuksin

Luottoriskin lisäksi markkinariskit ovat tällä hetkellä vähäisiä. Alhaisen korkotason vuoksi pankkien korkoriski on pienentynyt, eli korkojen muutoksen vaikutus rahoituskatteeseen on vähentynyt. Perinteisten pankkitoiminnan riskien – luotto- ja markkinariskien – lisäksi pankit altistuvat myös operatiiviselle riskille. Rahoitustarkastus on havainnut pankeja arvioidessaan yhteisiä lisävalvontaa vaativia kohteita erityisesti juuri operatiivisen riskin alueelta (toimintojen ulkoistaminen). Lisäksi pankkien valmiutta ottaa käyttöön IFRS ja Basel II seurataan tarkasti. Kyseisiä alueita aiotaankin valvoa tarkemmin teematarkastuksin.

7.9.2004

Nyt valoisaa – pitkällä tähtäimellä riskit kasvavat

Pankkien tulevaisuus näyttää edelleen lähivuosina positiiviselta, mikäli talous kasvaa ennustetulla tavalla ja korot nousevat maltillisesti. Pitkällä tähtäimellä on kuitenkin todennäköistä, että talouskasvu taantuu, ja sen takia asiakkaiden velanhoitomahdollisuudet heikkenevät. Niinpä onkin erittäin tärkeää, että luottojen hinnoittelussa otetaan huomioon niihin liittyvät riskit, luotonantokriteereistä ei hyvinäkään aikoina tingitä eikä vakuusarvoista jousteta kovankaan kilpailun aikana.

Lisätietoja antaa
toimistopäällikkö Jaana Rantama, puhelin (09) 183 5281.

7.9.2004

RAHOITUSTARKASTUKSEN VALVONTA KESKITTYY TEEMATARKASTUKSIIN

Rahoitustarkastus (Rata) keskittyy valvonnassaan markkinoiden vakauden ja tehokkuuden kannalta keskeisiin ja riskiherkimpiin instituutioihin ja toimintoihin. Rata laatii vuosittain laajan sisäisen selvityksen, Riskiarvion, jonka tavoitteena on selvittää koko rahoitussektorin sekä sen yksittäisten toimijoiden merkittävimpiä riskejä ja riskiasemia. Pienemmistä pankeista ja sijoituspalveluyrityksistä valvotaan erityisesti niitä, joissa on Riskiarvion mukaan havaittu poikkeuksellisen suuria riskejä tai puutteita riskienhallinnassa.

Riskiarvion perusteella Rata on tunnistanut usealle valvottavalle yhteisiä valvonnan kohteita, jotka vaativat lisävalvontaa. Teematarkastusten painopisteiksi otetaan erityisesti operatiiviset riskit, asuntoluotonanto, toimintojen ulkoistaminen, luottojohdannaisten riskit sekä valvottavien Basel II- ja IFRS-valmistautuminen.

Operatiivisten riskien valvonta erityisteemana

Operatiivisten riskien hallinnan järjestelmien kehittäminen on käynnissä useissa pankeissa. Rata aloittaa syksyllä valvontakäynnit, joilla selvitetään pankkien operatiivisten riskien hallinnan tilaa. Operatiivisia riskejä tarkastetaan myös osana luottoriskin ja markkinariskien tarkastuksia. Ratan operatiivisten riskien hallintaa koskeva standardi tulee voimaan 1.1.2005.

Toimintojen ulkoistamisen riskit arvioidaan

Suomalaiset pankit ovat ulkoistaneet runsaasti tukitoimintojaan, kuten kiinteistöpalveluja, henkilöstöpalveluja ja turvallisuuspalveluja. Pankit ovat ulkoistaneet toimintojaan merkittävästi myös pankkipalvelujen tuottamisessa, kirjanpidossa sekä riskiraportoinnissa tarvittavissa ATK-palveluissa. Lisäksi eräitä liiketoimintoja on ulkoistettu.

Rata on tarkastanut toimintojen ulkoistamiseen liittyviä riskejä ja niiden hallintaa. Tarkastukset ovat kohdistuneet mm. tietojärjestelmiin ja maksujärjestelmiin. Koska ulkoistaminen on edelleen selvästi yleistymässä, tavoitteena on arvioida toimintojen ulkoistamisen riskit myös vuonna 2005 hyvin kattavasti.

Asuntoluottojen riskejä selvitetään

Asuntoluottomarkkinoille on viime aikoina ollut tyypillistä voimakas luotonannon kasvu, kova kilpailu asiakkaita ja luottomarginaalien kaventuminen. Rata on selvittänyt asuntoluottojen riskejä ja riskienhallintaa toukokuussa pankeille suunnatulla kyselyllä. Kyselyn tuloksia analysoidaan parhaillaan.

Luottojohdannaisten käyttö tarkempaan selvittelyyn

Luottojohdannaisten käyttö luottoriskien hallinnassa ja trading-toiminnassa on lisääntynyt. Tämän vuoksi Rata on ottanut luottojohdannaisten käytön laajuuden, niihin liittyvät riskit ja riskienhallinnan sekä näiden instrumenttien kirjanpitokäytännön teematarkastuksen kohteeksi.

Pankkien IFRS- ja Basel II -valmistautuminen seurannassa

Rata seuraa valvottaviensa valmistautumista IFRS-tilinpäätösstandardien ja Basel II -vakavaraisuuskehikon käyttöönottoon. Valvonnassa keskitytään erityisesti siihen, että valvottavat kehittävät sisäisen pääomanhallintaprosessinsa (ICAAP) tulevan vakavaraisuussäätelyn vaatimusten mukaiseksi.

Rata valvoo myös IAS-asetuksen toimeenpanoa luottolaitoksissa. Asetuksella on vaikutusta mm. julkistettavaan informaatioon, valvottavien laskenta- ja tietojärjestelmiin sekä Ratalle raportoitavaan valvontatietoon. Uudistuksen toimeenpanon aikataulut ovat tiukkoja, mikä lisää uudistukseen liittyviä riskejä.

Lisätietoja antaa
toimistopäällikkö Juha Savela, puhelin (09) 183 5384.

7.9.2004

RISKIARVIO TEHDÄÄN VUOSITTAIN

Rahoitustarkastus laatii vuosittain sisäiseen käyttöönsä niin sanotun Riskiarvion, jonka tavoitteena on selvittää koko rahoitussektorin sekä sen yksittäisten toimijoiden merkittävimmät riskit ja riskiasemat. Arvioinnin tuloksena määritellään valvonnan painoalueena olevat riskialueet ja instituutiot seuraaville kausille.

Riskiarvion ensimmäisessä osassa kuvataan toimintaympäristön eli taloudellisen ympäristön, rahoitusmarkkinoiden ja sääntely-ympäristön muutoksia sekä niiden vaikutuksia valvottavien taloudelliseen tilaan ja riskiasemiin koko sektorilla.

Toisessa osassa esitetään arviot keskeisten valvottavien riskiasemista ja niiden hallinnasta. Arvioiden vertailtavuus varmistetaan siten, että asiantuntijat arvioivat eri riskejä kaikkien arvioinnin kohteena olevien valvottavien osalta samanaikaisesti. Arvioinnissa käytetään hyväksi kaikkea valvottavaa koskevaa määrällistä ja laadullista tietoa, joka Rahoitustarkastuksella on käytettävissään tarkastusten, raportoinnin ja muun jatkuvan valvonnan perusteella.

Riskiarvion kolmannessa osassa määritellään toimintaympäristön analyysin ja valvottavien riskiaseman arvioiden perusteella ne riskialueet ja valvottavat, joihin Rahoitustarkastus kohdistaa jatkossa valvontaansa. Riskiarvion tulos esitetään valvottavalle.

7.9.2004

VALVOTTAVIEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ POSITIIVINEN ALKUVUONNA 2004¹

Yhdysvaltain talouskasvu notkahti toisella vuosineljänneksellä

Yhdysvaltain talouskasvu hidastui 3 prosenttiin vuoden 2004 toisella neljänneksellä, kun se ensimmäisellä neljänneksellä oli 4,5 % vuositasolle korotettuna. Bruttokansantuotteen kasvun odotetaan nousevan vuonna 2004 viime vuoden 3 prosentista 4,3 prosenttiin.

Taloukasvun hidastuminen johtui erityisesti yksityisen kulutuksen kasvun hiipumisesta noin yhteen prosenttiin. Edellisellä neljänneksellä yksityinen kulutus kasvoi 4,1 %. Kulutuksen kasvu oli toisella neljänneksellä hitainta sitten vuoden 2001. Öljyn hinnan kallistumisen vuoksi kotitalouksien kulumahdollisuudet supistuivat, ja näin ollen sekä kesto- että käyttökulutushyödykkeiden kysynnän kasvu hidastui. Kulutuksen kasvun odotetaan edelleen hidastuvan vuoden loppua kohden. Huomion arvoista oli myös se, että yritysten investoinnit kasvoivat toisella neljänneksellä noin 8,9 %. Kasvuvahti oli siis yli kaksinkertainen ensimmäiseen neljännekseen verrattuna. Tämä ei kuitenkaan riittänyt kiihdyttämään koko talouden kasvua, koska yksityinen kulutus kattaa siitä noin 2/3.

Taloukasvun hidastuminen toisella neljänneksellä ei näytä merkittävästi horjuttaneen yritysten ja kotitalouksien luottamusta talouteen. Yhdysvaltain teollisuuden suhdanneodotuksia kuvaava ostopäälliköiden indeksi oli heinäkuussa yhdeksättä kuukautta yli 60 prosentin², joten teollisuustuotannon odotetaan edelleen kasvavan. Vastaava tilanne koettiin viimeksi vuosina 1972–1973. Suhdanneodotuksia vahvistivat toisella vuosineljänneksellä erityisesti tilauksien ja tuotannon kasvu. Heinäkuu oli lisäksi jo neljäs kuukausi peräkkäin, kun kuluttajien luottamus³ koheni.

Yhdysvaltain taloukasvun kestävyteen liittyvät riskit eivät ole hävinneet. Mittavat valtiontalouden ja ulkomaankaupan alijäämät eivät ole supistuneet, päinvastoin. Heinäkuussa ulkomaankaupan vaje oli ennätyselliset 55 miljardia dollaria erityisesti öljyn tuonnin seurauksena. Ulkomaankaupan vajeen selvä supistuminen vaatisi tulevaisuudessa energian hinnan halpenemisen lisäksi mm. yksityisen kulutuksen huomattavaa maltillistumista ja siten säästämisasteen kasvua. Mahdolliset häiriöt valtiontalouden rahoituksessa saattaisivat puolestaan heikentää huomattavasti dollaria ja nostaa pitkiä korkoja Yhdysvalloissa.

Euroalueen talouskasvu maltillista

Euroalueen talous kasvoi 2,0 % vuoden 2004 toisella neljänneksellä. Kasvu oli vajaan prosentin nopeampaa kuin ensimmäisellä neljänneksellä⁴. Alustavien tietojen perusteella erityisesti vienti ja yksityinen kulutus vauhdittivat kasvua. Lähivuosina euroalueen talouden odotetaan kasvavan maltillisesti viennin tukemana.

Sektoreittain tarkasteltuna taloukasvua vahvistivat sekä teollisuus että palvelut. Teollisuuden näkymiä vahvistivat heinäkuussa erityisesti lisääntyneet tilauksennäkökannat. Palvelutuotanto on puolestaan kasvanut nyt 13 kuukautta peräkkäin. Eri sektoreiden luottamus tulevaisuuteen ei ole kuitenkaan historiallisesti katsoen edelleenkään kovin vahvaa.

Euroalueen kuluttajien luottamus on kohentunut tasaisesti noin vuoden ajan, mutta on silti edelleen alhaisella tasolla. Kuluttajien luottamuksen vahvistuminen näkyi mm. uusien autojen rekisteröinnin kasvuna. Kuluttajien luottamuksen pysyminen alhaisella tasolla tarkoittaa sitä, että euroalueen ku-

¹ Ennusteet ja odotukset perustuvat Suomen Pankin maaliskuussa 2004 julkistamiin ennusteisiin, ellei toisin mainita.

² ISM-raportti (Institute for Supply Management) perustuu 400 teollisuusyrityksen ostopäälliköille kuukausittain tehtävään kyselyyn. Raportti on jaettu eri muuttujia, kuten työllisyyttä, tilauksia, hintoja jne. kuvaaviin indikaattoreihin, joista yhdistellään koko suhdannenäkemyks. Tätä näkemystä kuvataan PMI-indeksillä. Jos indeksin luku ylittää 50 %, odotetaan teollisuustuotannon kasvavan.

³ Arvio kuluttajien luottamuksesta perustuu Conference Boardin 5000 kotitaloudelle kuukausittain tekemään kyselyyn.

⁴ Euroalueen kasvuluvut on esitetty vuosikasvulukuina, kun Yhdysvaltain kasvuluvut olivat annualisoituja neljännesvuosikasvulukuja.

7.9.2004

luttajat kokevat oman ja yleisen taloudellisen kehityksen suhteellisen pessimistisinä. Luottamusta heikentää etenkin työttömyyden pelko.

Euroalueen työttömyys oli 9 % heinäkuussa 2004. Käytännössä työttömien määrä on ollut lähes ennallaan vuoden 2003 alusta alkaen. Talouskasvun jatkuessa työttömyyden ei kuitenkaan enää odoteta merkittävästi heikkenevän lähiaikoina. Työllisyys on sen sijaan pysynyt suhteellisen muuttumattomana vuoden 2002 puolivälistä lähtien. Työpaikkoja siirtyi aiempien vuosien tapaan teollisuudesta palvelualoille.

Suomen talous kasvaa euroaluetta nopeammin

Suomen BKT:n kasvuvauhti nopeutui Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan toisella neljänneksellä. Kasvua oli 1 % ensimmäisestä neljänneksestä ja reilut 3 % vastaavasta vuodentakaisesta ajankohdasta. Viime vuonna kasvu oli 2 %. Kaikki tärkeimmät toimialat kasvoivat. Suomen talouden odotetaan kuluvana vuonna kasvavan reilut 2,5 %, jos vienti lisääntyy ja yksityinen kulutus pysyy edelleen virkeänä.

Työllisyys ei alkuvuoden 2004 aikana kohentunut Suomessa tavoitteen mukaisesti, vaikka työllisyysaste nousikin heinäkuussa 0,1 prosenttiyksikköä vuotta aiempaan verrattuna eli noin 70,6 prosenttiin. Kausivaihtelusta puhdistettu työllisyysaste oli 67,2 %. Työllisten määrä lisääntyi kaupassa, majoitus- ja ravitsemistoiminnassa, liike-elämän palveluissa sekä julkisissa ja muissa palveluissa. Työpaikat vähenivät teollisuudessa, kuljetuksessa ja rakentamisessa. Vastaavasti työttömyysaste laski vuoden takaisesta 0,1 prosenttiyksikköä ja oli heinäkuussa 7,8 %. Lasku johtui lähinnä työvoiman tarjonnan supistumisesta.

Tilastokeskuksen kuluttajabarometrin mukaan vuoden 2003 puolivälistä lähtien trendinomaisessa kasvussa ollut kuluttajien luottamus koheni elokuussa 2004 heinäkuun notkahduksen jälkeen. Kuluttajien luottamusindikaattori oli korkeampi kuin vuotta aiemmin vastaavana ajankohtana, ja myös hieman pitkän aikavälin keskiarvon yläpuolella. Selvimmin luottamusindikaattorin osatekijöistä kohenivat näkemykset säästämismahdollisuuksista ja työttömyyskehityksestä.

TT:n⁵ suhdannebarometrin mukaan teollisuuden luottamus pysyi elokuussa vahvana, vaikka luottamusindikaattori laskikin heinäkuuhun verrattuna. Indikaattori oli elokuussa pitkäaikaisen keskiarvonsa yläpuolella. Teollisuuden tuotanto-odotukset heikkenivät heinäkuun huippulukemista, mutta olivat edelleen myönteiset. Valmisteverastot supistuivat edelliskuusta ja tilauskanta pysyi ennallaan. Pankkiyhdistyksen pankkibarometrin mukaan yritysluottojen odotetaan loppuvuonna kasvavan, joten yritysten positiiviset suhdanneodotukset ovat pankkien kannattavuuden kannalta erityisen tärkeitä.

Pitkät rahamarkkinakorot laskussa euroalueella

Euroalueen pitkät rahamarkkinakorot alkoivat alkuvuoden laskun jälkeen nousta huhtikuun alkupuolella. Nousu jatkui kesäkuun puoliväliin asti, minkä jälkeen korot ovat laskeneet trendinomaisesti elokuun loppupuolelle asti. Kaikkein lyhyimmät rahamarkkinakorot ovat pysytelleet EKP:n ohjauksen lähellä koko alkuvuoden ajan. Tämän vuoksi rahamarkkinakorkokäyrä on reagoinut lähinnä pitkien rahamarkkinakorkojen liikkeisiin. Korokoero lyhyiden ja pitkien rahamarkkinakorkojen välillä oli noin 35 korkopistettä elokuun alussa.

Euroalueen talouskasvu- ja inflaatio-odotusten maltillistuminen viime kuukausina on vähentänyt selvästi markkinoiden koronnosto-odotuksia loppuvuodelle. Tämä näkyy etenkin kolmen kuukauden euriborfutuurihintanoteerauksien laskuna, koska odotettu lyhyiden korkojen ura on aiempaa alempana. Vuonna 2005 kolmen kuukauden euriborkoron odotetaan olevan noin 3,0 % ja vuonna 2006 vastaavasti 3,6 %.

Euro vahvistunut dollariin nähden kesän aikana

Euron kurssi kehitys dollariin nähden on ollut vaihtelevaa alkuvuonna 2004. Euro heikkeni vuoden vaihteen ennätystasolta huhtikuuhun asti Yhdysvaltain optimistisempien talouslukujen myötä, mutta vahvistui tämän jälkeen elokuun alkupuolelle asti. Dollaria painoivat enimmäkseen vaihtelevat tiedot Yhdysvaltain työllisyystilanteesta sekä vaihtotaseen alijäämä. Yhdysvaltain keskuspankin ohjauksor-

⁵ Teollisuus ja Työnantajat.

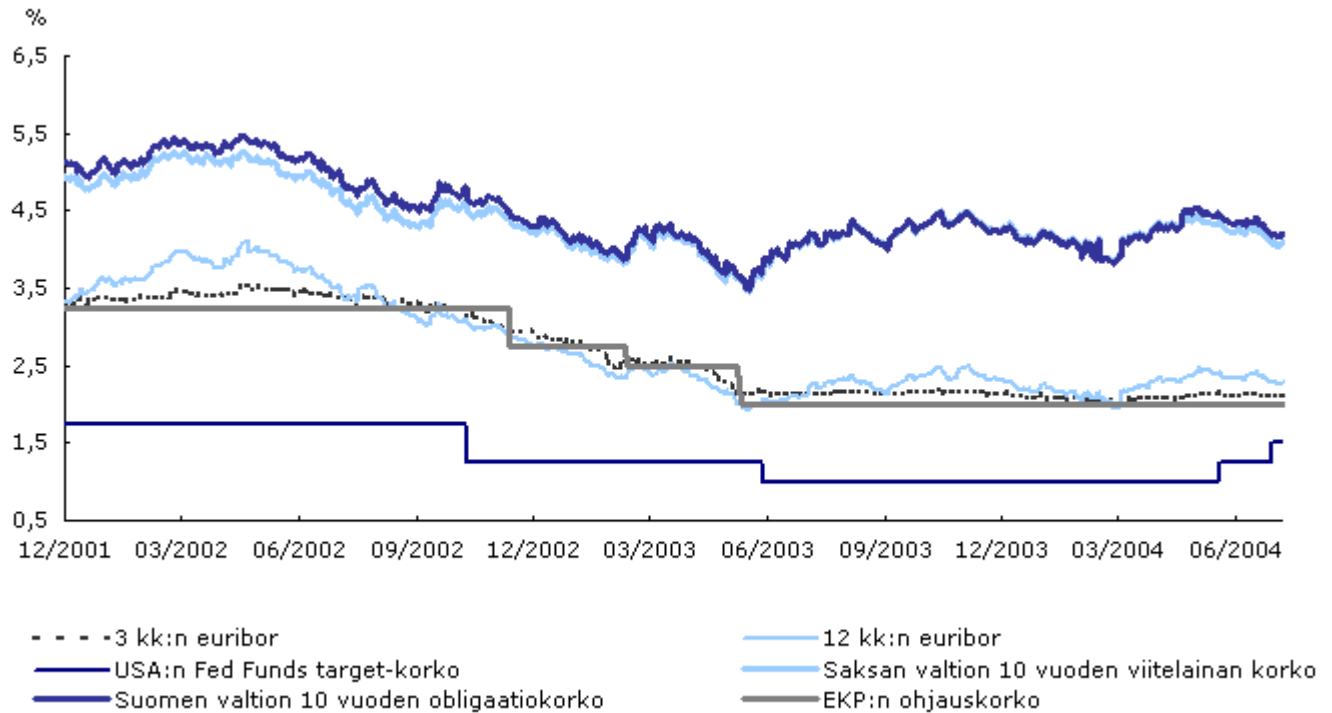

7.9.2004

kojen nostoilla kesäkuun ja elokuun lopussa ei ollut merkittävää vaikutusta valuuttakursseihin, koska markkinat olivat jo ennakkoon ottaneet koronnostot huomioon hinnoittelussa.

Japanin jeni heikkeni euroon nähden vuoden toisella neljänneksellä, koska kulutuskysyntä heikkeni Japanissa. Heikentymistä jarrutti kuitenkin Japanin hallituksen myönteinen kasvuennuste kuluvalle vuodelle sekä arvopaperimarkkinoiden positiivinen kehitys.

Rahoitusmarkkinoiden korkokehitys, 29.12.2001–05.08.2004

Lähde: Rahoitustarkastus

Lisätietoja antaa
rahoitusanalyytikko Jukka Hemmi, puhelin (09) 183 5251.

7.9.2004

EPÄVARMUUTTA OSAKEMARKKINOILLA

Osakemarkkinoiden kurssikehitys kuvastaa tällä hetkellä tulevaan taloudelliseen kehitykseen liittyvää epävarmuutta. Osakeindeksit kääntyivät laskuun keväällä 2004 noustuaan noin vuoden ajan. Vaikka yritysten tuloskehitys on ollut hyvä ja lyhyen ajan talousennusteet suotuisat, epävarmuus maailmantalouden nousukauden kestävytydestä vaikuttaa myös suomalaisten yritysten tulevaisuuteen ja osakkeiden hintatasoon.

Osakeindeksien nousu pysähtyi ja indeksit kääntyivät lievään laskuun maailmanlaajuisesti vuoden 2004 alkupuolella. Helsingin pörssin yleisindeksin kehitys on ollut kuitenkin heikompi kuin yleensä euroalueen tai muiden maanosien indeksien kehitys.

Osakevaihto vilkasta alkuvuonna – nyt palattu vuoden 2003 tasolle

Osakkeiden vaihto oli erittäin vilkasta Helsingin pörssissä vuoden 2004 neljän ensimmäisen kuukauden aikana. Huhtikuussa osakkeiden vaihto oli ennätyskorkealla. Markkina-arvoon suhteutettuna vaihto oli tuolloin jopa suurempi kuin tammikuussa 2001, jolloin saavutettiin pörssin historian suurin euromääräinen vaihtoarvo. Kaupankäynti on nyt tasaantunut vuoden 2003 tasolle.

Nokian osuus pörssin markkina-arvosta enää noin 36 %

Pörssin markkina-arvo oli suurimmillaan maaliskuun alussa eli 185 mrd. euroa. Elokuun puoleenväliin mennessä se pieneni lähes 30 % maaliskuun arvosta eli 134 mrd. euroon.

Helsingin pörssin notkahdus johtuu sen teknologiapainotteisuudesta. Nokian markkina-arvo on sulanut markkinoiden keskiarvoa nopeammin. Yhtiön osakekurssin lasku onkin vetänyt koko pörssin laskuun. Nokian osakekurssi oli korkeimmillaan maaliskuun alussa, jolloin se oli lähes 19 euroa. Alimmillaan kurssi oli elokuussa, jolloin osakkeen kurssi oli 9 euroa. Nokian osuus pörssin markkina-arvosta oli heinäkuun 2004 lopussa enää 36 %, kun se oli parhaimmillaan yli 70 % vuonna 2000.

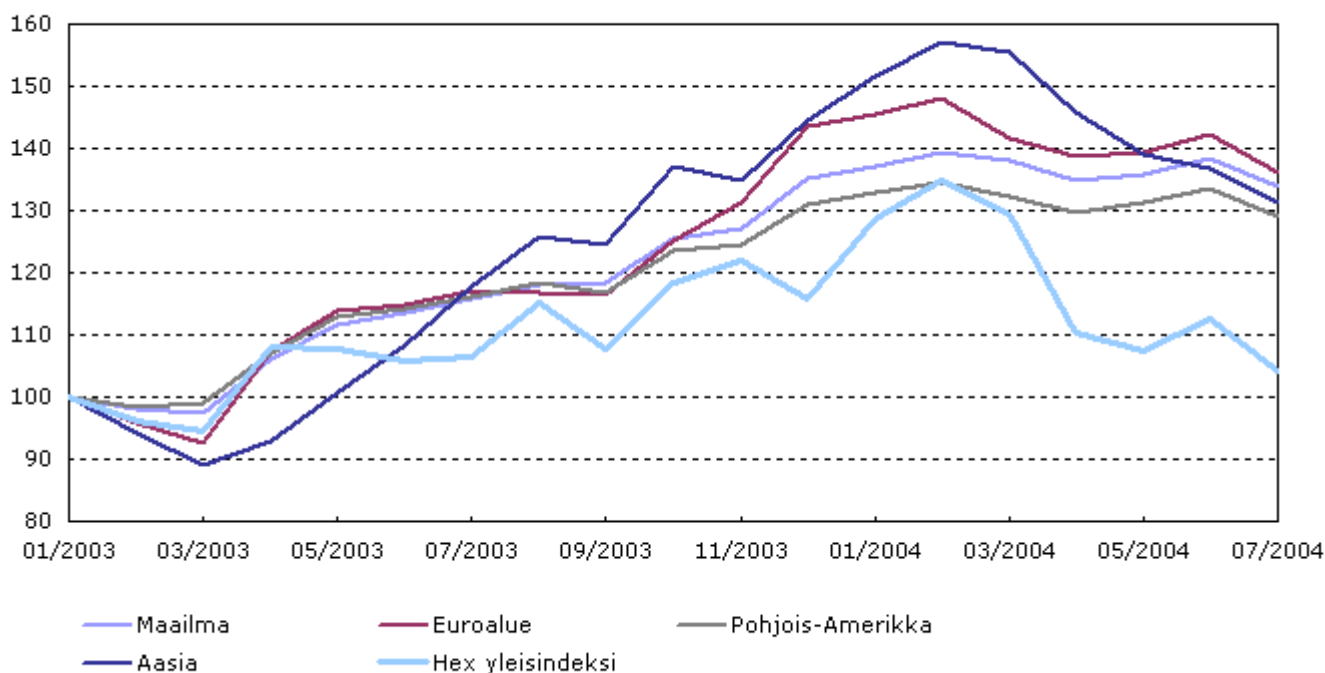
Helsingin pörssin teknologiapainotteisuus näkyy yleisindeksin ja tietoliikenne ja elektroniikka - indeksin historiallisten muutosten samankaltaisuudessa. Nokian osuus tietoliikenne ja elektroniikka - indeksistä oli 83 % heinäkuun 2004 lopussa. Muiden toimialojen kurssikehitys on ollut tasaisempaa kuin tietotekniikka- ja elektroniikkatoimialalla, ja joillakin toimialoilla kurssit ovat myös nousseet. Muun muassa teräksen hinnannousu on nostanut metalliteollisuuden indeksistä. Teollisuustuotanto on yleisesti kasvussa, ja kapasiteetin käyttöasteet ovat korkealla. Teollisuustuotteiden hinnat eivät ole vielä reagoineet lisääntyneeseen kysyntään, mutta muun muassa metsäteollisuus on ennakoitunut paperin hinnannousua.

7.9.2004

Eri alueiden osakeindeksien kehitys

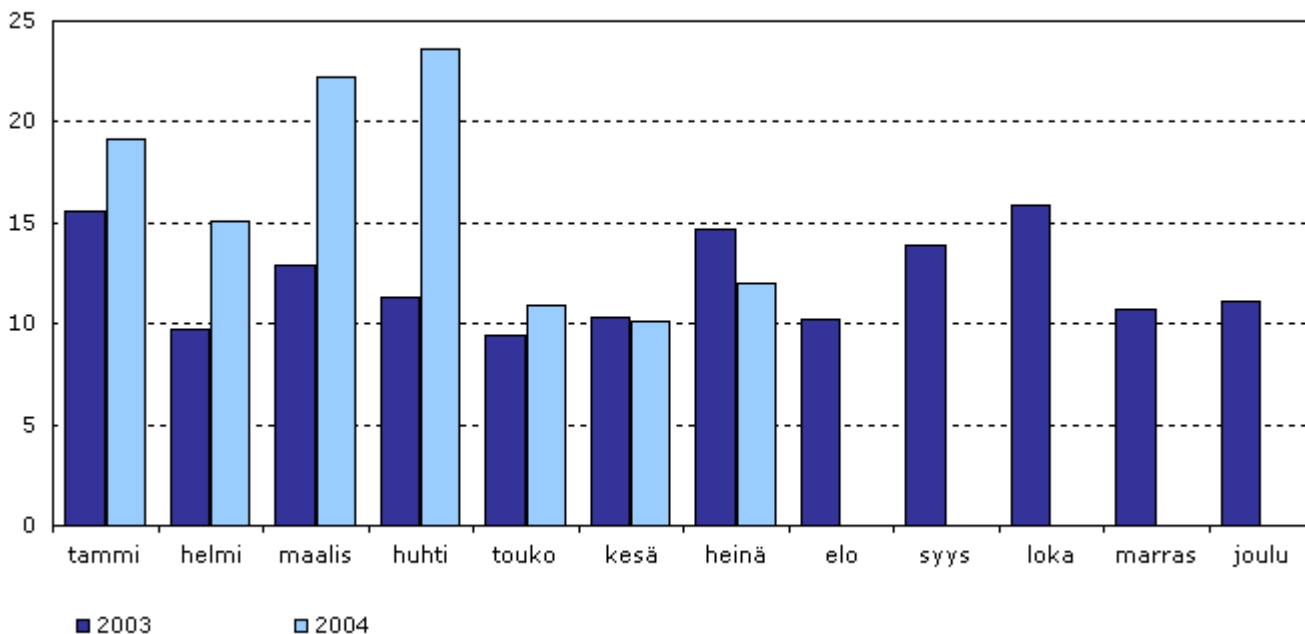
31.1.2003 = 100

Lähde: Morgan Stanley Capital International ja Bloomberg

Osakkeiden vaihto Helsingin pörssissä

mrd. euroa

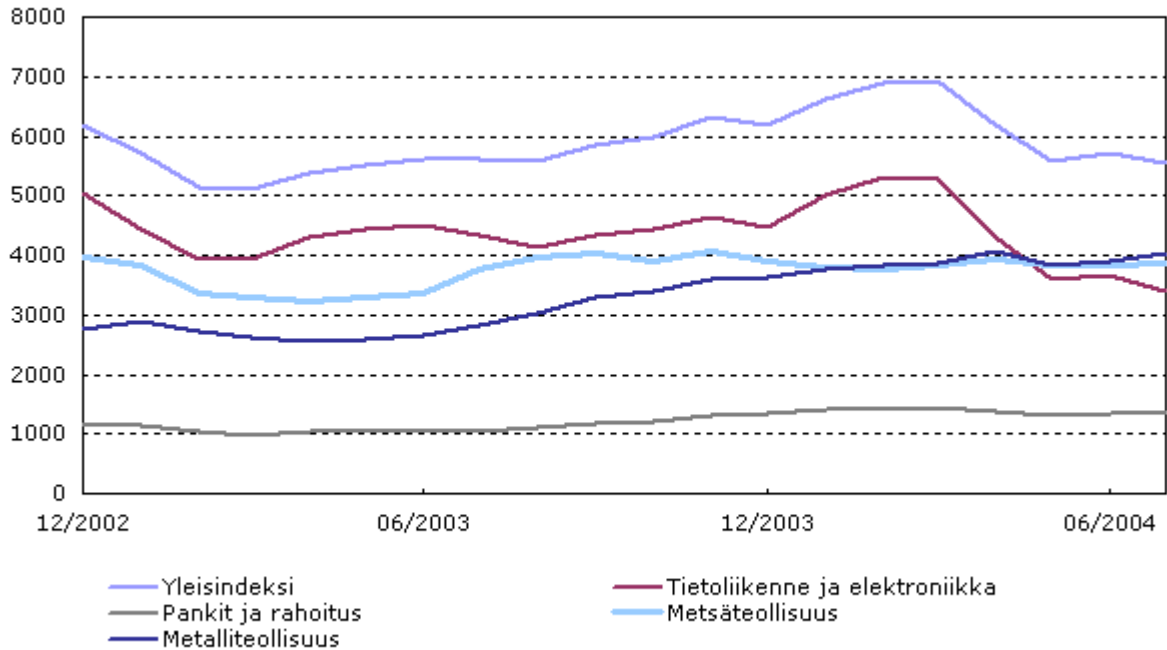
Lähde: HEX Integrated Markets

7.9.2004

Toimialaindeksien kehitys

28.12.1990 = 1000

Lähde:HEX Integrated Markets

Lisätietoja antaa
rahoitusanalyytikko Sirpa Joutsjoki, puhelin (09) 183 5205.

7.9.2004

RAHASTOJEN KASVU JATKUU

Rahastojen kasvu jatkuu voimakkaana. Vuoden 2004 ensimmäisen vuosipuoliskon aikana rahastojen yhteenlaskettu pääoma kasvoi 21 % eli 5 miljardia euroa, josta nettomerkintöjä oli 4 miljardia euroa ja arvonnousua 1 miljardia euroa.⁶ Rahastopääoma oli kesäkuun 2004 lopussa 28 miljardia euroa.⁷ Vaikka rahastosijoitusten kokonaismäärä on jo merkittävä ja se on kasvanut erityisen voimakkaasti viimeksi kuluneen puolentoista vuoden aikana, rahastosijoitusten määrä asukasta kohden on Suomessa edelleen pienimpiä Euroopassa.

Sijoitukset osakerahastoihin ovat kasvaneet

Erityisesti sijoitukset osakerahastoihin ovat kasvaneet vuoden 2004 alkupuoliskolla viime vuoteen verrattuna. Vastaavasti sijoitukset lyhyen koron rahastoihin ovat vähentyneet edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Edes osakemarkkinoiden tämänhetkinen epävarmuus ja sahausliike eivät ole kääntäneet osakerahastosijoituksia laskuun. Vain toukokuussa osakerahasto-osuuksien lunastukset olivat suuremmat kuin uudet merkinnät. Puolen vuoden aikana tehdyt nettomerkinnät olivat suurimmat Suomi ja Eurooppa -pohjaisiin osakerahastoihin, ja kolmanneksi suurimman määrän sijoituksia keräsivät kehittyvien markkinoiden osakerahastot.

Osakerahastojen 10 miljardin euron pääomasta suurin osuus, 35 %, on sijoitettuna lähialueille Eurooppaan ja muihin pohjoismaihin. Kotimaisiin yrityksiin sijoittavien osakerahastojen osuus on viidennes. Kun suomalaisten osakerahastojen sijoitusten jakaantumista eri maanosiin verrataan muiden pohjoismaiden rahastoihin, eroja on muun muassa Eurooppaan ja koko maailmaan sijoittavien rahastojen osuuksissa. Suomalaiset rahastot sijoittavat Eurooppaan suhteellisesti enemmän kuin muut pohjoismaiset rahastot, kun taas koko maailmaan sijoittavien rahastojen osuus on Suomessa pienin kaikista pohjoismaista.

Kotitalouksien omistusosuus sijoitusrahastoista noin kolmannes

Kotitalouksien omistusosuus suomalaisista sijoitusrahastoista oli 31 % kesäkuussa 2004. Rahoitustarkastus ei seuraa yhteisöjen rahastosijoituksia sektoreittain, mutta Tilastokeskuksen kesäkuun 2004 tietojen mukaan eniten rahastosijoituksia on vakuutus- ja työeläkelaitoksilla, joiden hallussa on 24 % suomalaisten rahastojen osuuksista. Pankkien ja rahoituslaitosten rahastosijoitukset ovat vakuutussektoriin verrattuna erittäin vähäiset eli 4 %. Yritysten omistuksessa on sen sijaan 15 % ja ulkomaisten sijoittajien omistuksessa 12 % suomalaisten rahastojen osuuksista.

⁶ Nettomerkinnöillä tarkoitetaan rahastoihin tehtyjen merkintöjen ja lunastusten erotusta.

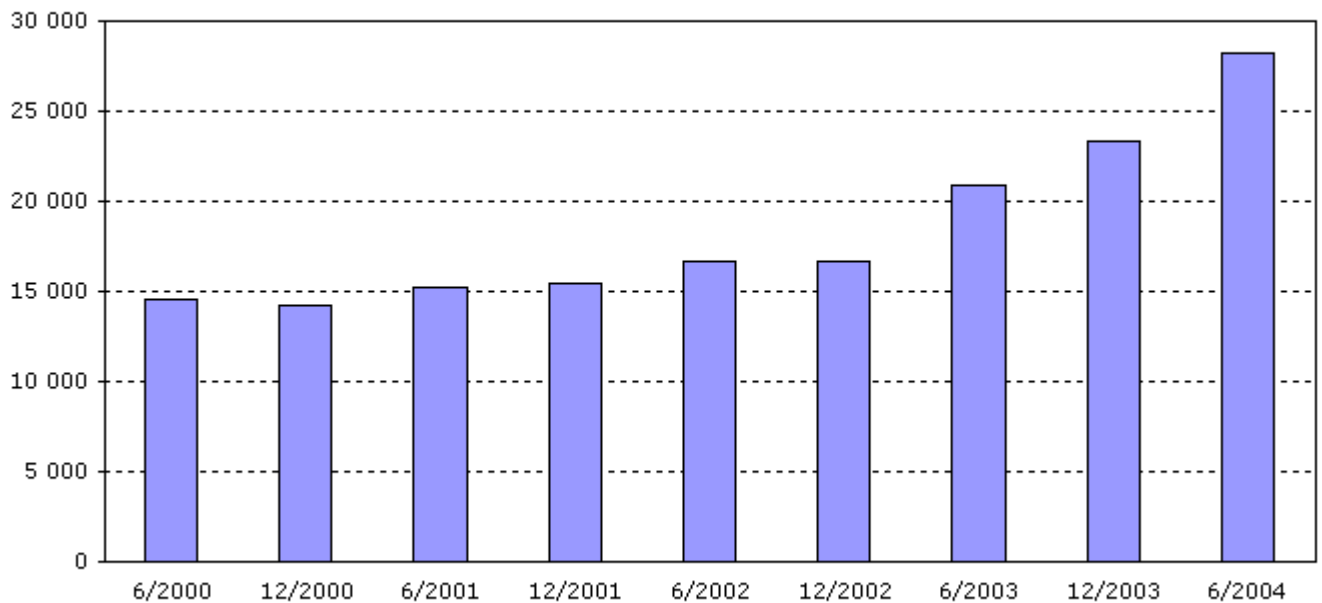
⁷ Rahoitustarkastuksen valvonnassa olevat sijoitusrahastot. Rahoitustarkastuksen valvonnassa on 27 rahastoyhtiötä, jotka hallinnoivat yhteensä 380 rahastoa.

7.9.2004

Sijoitusrahastopääoman kasvu 2000–2004

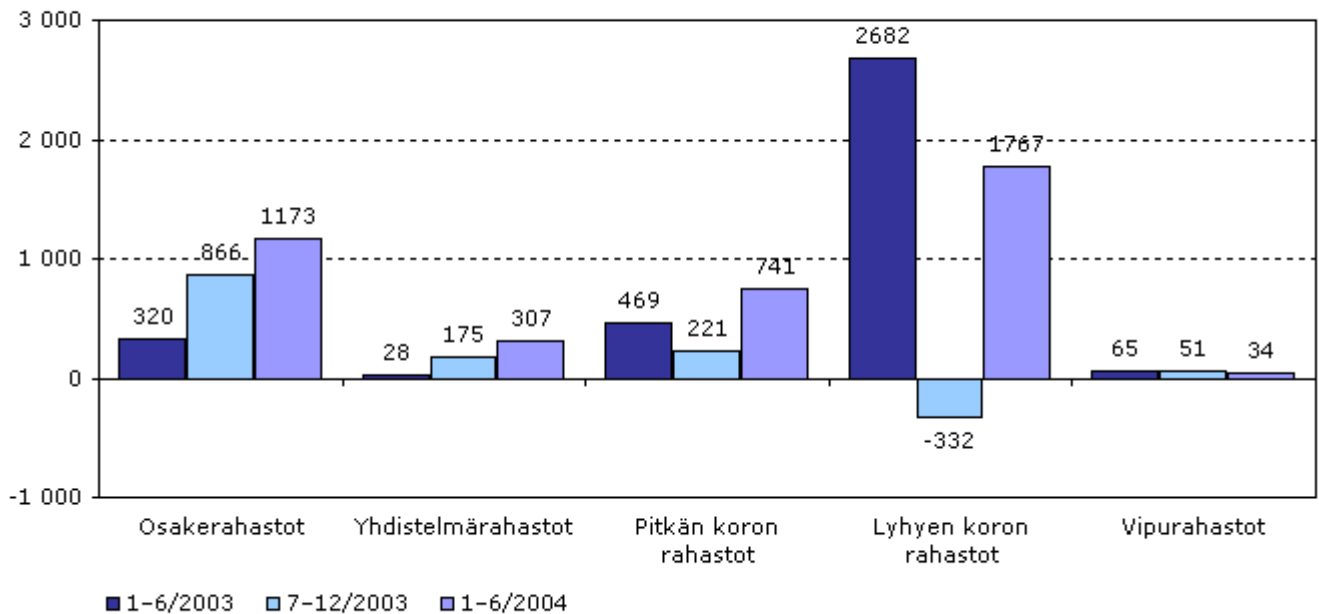
milj. euroa

Lähde: Rahoitustarkastus

Nettomerkinnät rahastotyypeittäin

milj. euroa

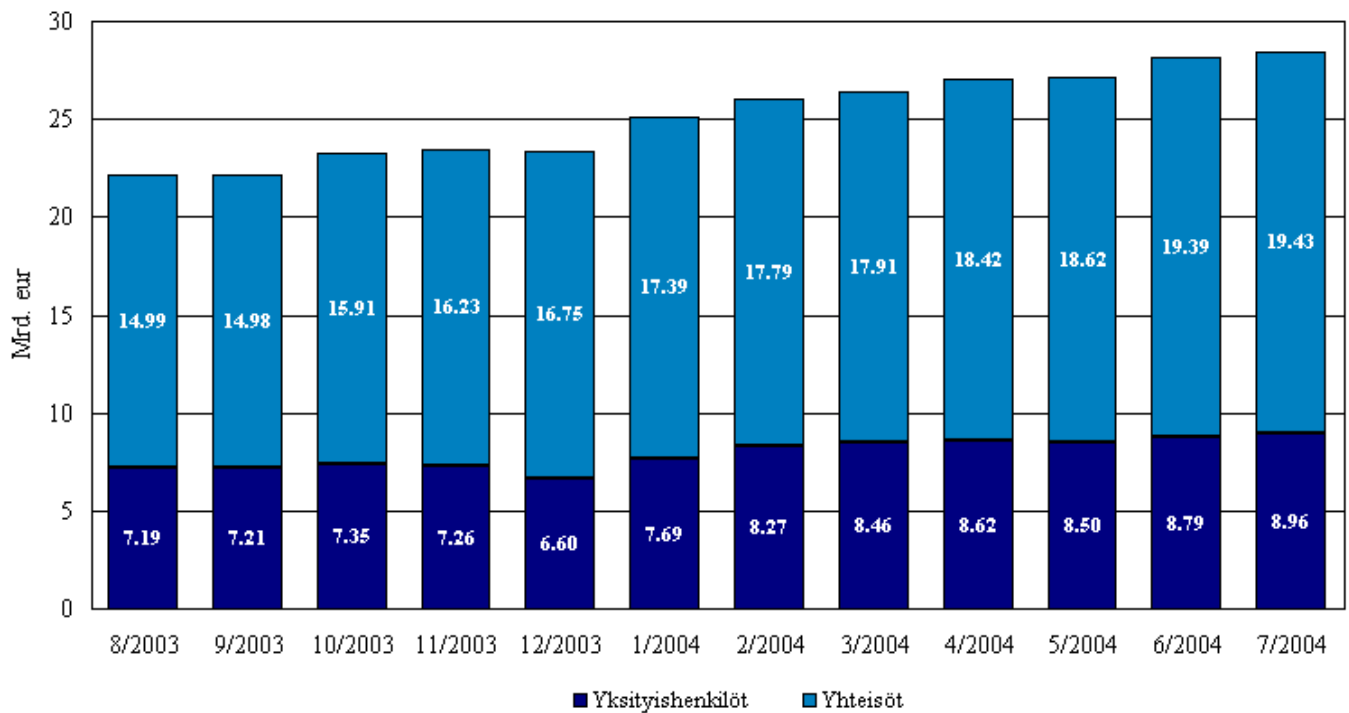

Lähde: Rahastoraportti, Sijoitustutkimus Oy

7.9.2004

Suomalaisten sijoitusrahastojen pääomien jakautuminen, mrd. eur

Lähde: Rahastoyhtiöiden kuukausiraportit Rahoitustarkastukselle

Päivitetty 17.8.2004

Lisätietoja antaa
rahoitusanalyttikko Sirpa Joutsjoki, puhelin (09) 183 5205.

7.9.2004

RAHALAITOSTEN LAINAKANNAN KASVU JATKUI NOPEANA⁸

Rahalaitosten euroalueelle myöntämien euromääräisten yleislainojen kanta oli kesäkuun lopussa 96,2 miljardia euroa. Valtaosan rahalaitosten lainoista myöntävät talletuspankit. Lainakanta kasvoi vuodessa 11,6 %. Kannan kasvu on kiihtynyt edellisvuodesta, jolloin vastaava vuosikasvu oli 10,3 %. Kasvu on kuitenkin hieman hidastunut vuodenvaihteen 12,2 prosentista.

Lainakannan kasvua ylläpitää voimakkaana säilynyt kotitalouksien asuntolainakannan kasvu. Kulutusluotot kasvavat sen sijaan selvästi hitaammin. Yritysten investoinnit ovat pysyneet vähäisinä, mikä on hillinnyt yritysluottojen kysyntää.

Kotitalouksien lainakanta oli kesäkuun lopussa 56,5 miljardia euroa ja kasvoi edellisvuoden kesäkuusta 13,7 %. Yritysluottokanta oli puolestaan 35,7 miljardia euroa, ja kannan vuosikasvu oli 8,5 %. Suomessa rahalaitosten lainakanta muodostuu pääasiassa kotitalous- ja yritysluotoista.

Kotitalouksien velkaantuneisuus lisääntynyt

Kotitalouksien velkaantuneisuus käytettävissä oleviin tuloihin suhteutettuna on noussut yli 70 prosentin. Kansainvälisessä vertailussa velkaantuneisuusaste on kuitenkin melko matala. Euroalueen kotitalouksien velkaantuneisuus bruttokansantuotteeseen suhteutettuna on yli 50 %, kun vastaava velkaantuneisuusaste Suomessa on noin 40 %.

Asuntolainakanta kasvaa edelleen voimakkaasti

Asuntomarkkinat ovat olleet kysyntäjohteiset. Voimakkaaseen kysyntään ovat vaikuttaneet mm. alhaisena pysynyt korkotaso ja kotitalouksien ansiotulojen kasvu sekä vahvana säilynyt luottamus omaan talouteen. Lisäksi asuntolainakantaa on kasvattanut asuntolainojen laina-aikojen pidentyminen, mikä on mahdollistanut suurempien asuntolainojen noston.

Asuntolainakanta oli kesäkuun lopussa 38,9 miljardia euroa (33,6 miljardia euroa kesäkuun 2003 lopussa) ja kannan vuosikasvu 15,8 % (14,5 %). Asuntolainakanta on kasvanut jo vuoden keskimäärin 15 % vuosivauhdilla. Asuntolainakannan keskikorko oli 3,41 % (3,86 %).

Kilpailu asuntolainamarkkinoilla kireää

Lainakannan nopean kasvun lisäksi luottomarginaalien supistuminen on merkki kireästä pankkien välisestä kilpailusta asuntolainamarkkinoilla. Pankkien asuntolainakantojen keskimarginaalit ovatkin kaventuneet yhden prosentin tuntumaan. Uusien asuntolainojen keskimarginaalit ovat supistuneet lähes kaikilla pankeilla selvästi alle prosenttiyksikön. Pankkien onkin syytä varmistaa, että marginaalit kattavat luotoista aiheutuvat riskit.

Asuntojen hintojen nousu kiihtynyt

Kysyntäjohteiset asuntomarkkinat ovat nostaneet myös asuntojen hintoja. Vanhojen kerrostaloasuntojen hinnat olivat nousseet Tilastokeskuksen kesäkuun lopun tilastojen mukaan vuodessa 8,3 % koko maassa. Hintojen nousu on kiihtynyt edellisvuodesta, jolloin vastaava hintojen nousu oli 4,9 %. Asuntojen hintojen nousun odotetaan kuitenkin tasaantuvan, kun korkotaso nousee. Vakuuksien riittävyyteen on silti kiinnitettävä entistä tarkemmin huomiota, varsinkin nyt kun asuntojen hinnat ovat korkeita.

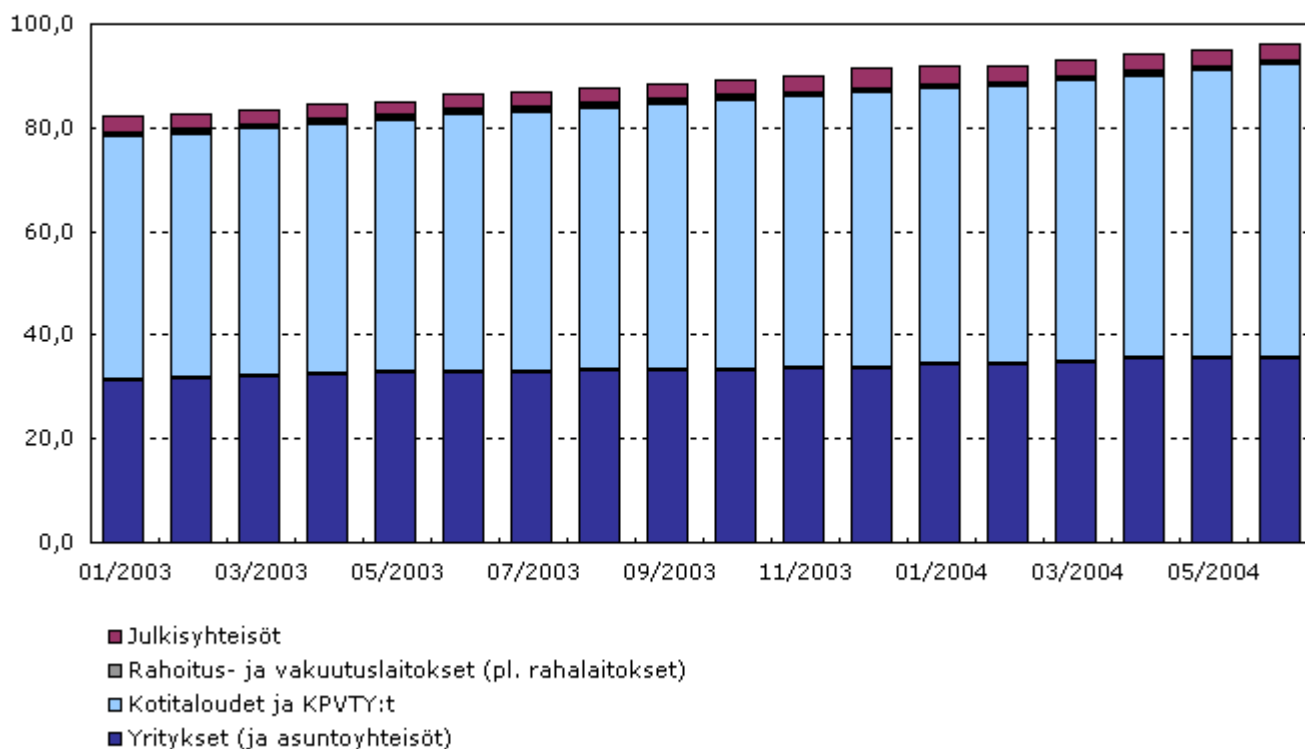
⁸ Tiedot perustuvat Suomen Pankin Rahoitusmarkkinat-tilastokatsauksen tietoihin. Tarkasteltava aineisto sisältää Suomessa toimivien rahalaitosten euroalueelle myöntämät euromääräiset lainat. Suomessa toimivia rahalaitoksia ovat Suomen Pankki, talletuspankit, luottoyhteisöt sekä rahamarkkinarahastot.

7.9.2004

Rahalaitosten lainat sektoreittain

Mrd. euroa

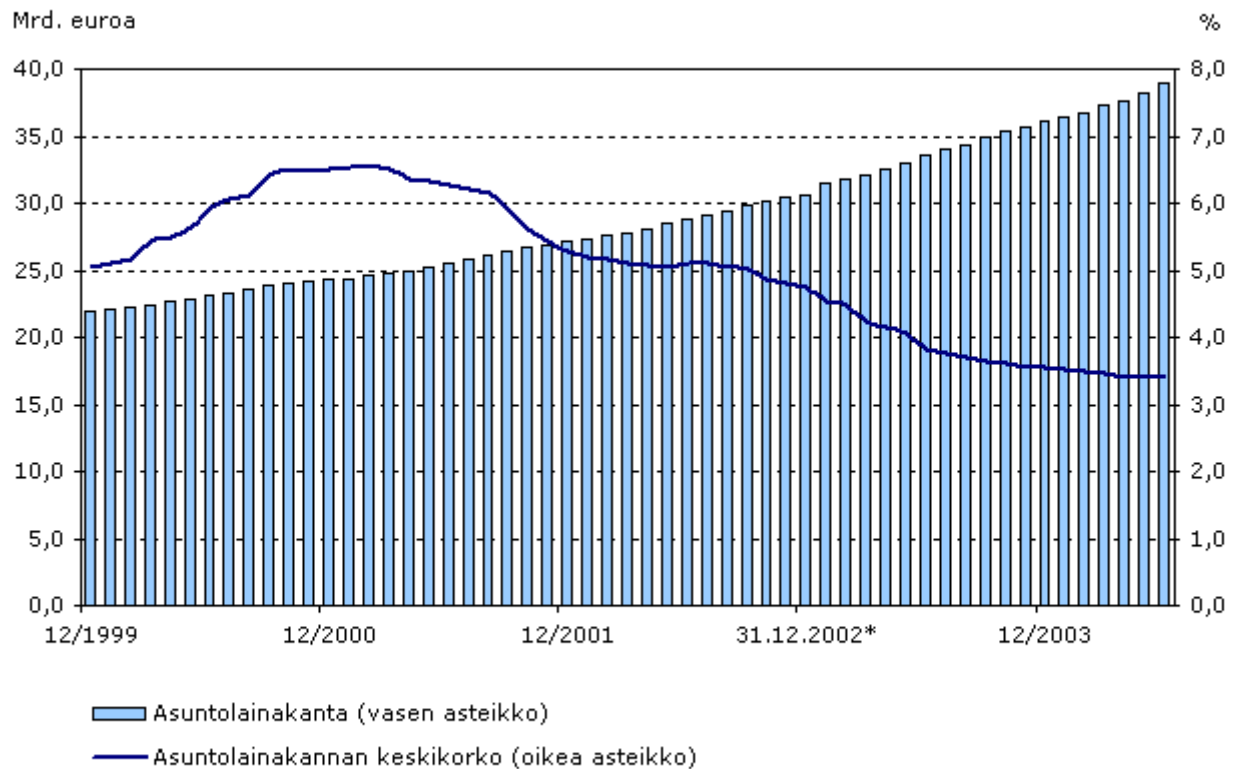

Lähde: Suomen Pankki.

7.9.2004

Rahalaitosten asuntolainakanta ja asuntolainakannan kesikorko, 31.12.1999–30.6.2004

* Ennen vuotta 2003 sisältää ainoastaan talletuspankit.

Lähde: Suomen Pankki

Lisätietoja antaa
rahoitusanalytikko Niko Syrjänen, puhelin (09) 183 5369.

7.9.2004

TUOTTOJEN KASVU SEKÄ TIUKAT KULUOHJELMAT PARANSIVAT PANKKIEN TULOJA⁹

Suomalaisten pankkien tammi–kesäkuun 2004 tulokset paranivat edellisvuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Tulosten paraneminen johtui erityisesti tuottojen kasvusta, mutta myös kulut pysyivät kurissa. Henkilöstökulut pienenivät henkilöstömäärän vähentymisen myötä.

Tuotot kasvoivat, vaikka rahoituskatteet pienenivät

Pankkien yhteenlasketut tuotot kasvoivat 2 %, vaikka suurin tuottoerä eli rahoituskate pieneni lähes kaikilla pankkiryhmillä kaventuneiden korkomarginaalien takia. Voimakkaana jatkunut antolainauksen kasvu pienensi korkomarginaalien kaventumisen vaikutusta rahoituskatteeseen. Mahdollinen korkojen nousu kasvattaisi todennäköisesti enemmän luotto- kuin talletuskorkoja. Tällöin pankkien korkomarginaalit levenisivät taas vahvistaen rahoituskatteita.

Muiden tuottojen kasvu oli voimakasta. Nopeimmin kasvoivat arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot sekä liiketoiminnan muut tuotot. Pankkien perimät palkkiotuotot olivat kuitenkin merkittävin muiden tuottojen lähde. Palkkiotuottojen rakenne säilyi lähes entisellään, eli eniten tuottoja kertyi maksuliikenteestä ja antolainauksesta. Tosin omaisuudenhoidosta saatujen tuottojen osuus kasvoi hieman.

Tiukat kuluohjelmat pitivät kulut kurissa

Pankkien yhteenlasketut kulut eivät kasvaneet tammi–kesäkuuhun 2003 verrattuna. Henkilöstön vähennykset pienensivät henkilöstökuluja, mutta muiden hallintokulujen kasvu söi henkilöstön vähentämisestä syntyneet kulujen säästöt. Poistoja ja arvonalennuksia kirjattiin samaan tahtiin kuin vuotta aiemmin. Koko pankkisektorille laskettu kulut–tuotot-suhde oli 65 %, kun vastaava luku oli vertailukaudella hieman heikompi eli 67 %. Todennäköisesti kulut kuitenkin kääntyvät taas normaalille maltilliselle kasvu-uralle, ellei pankkisektorin rakenteessa tai toimintaympäristössä tapahdu merkittäviä muutoksia.

Luotto- ja takaustappioiden tulosvaikutus lähes olematon

Luotto- ja takaustappioiden määrä oli vähäinen. Osalle pankeista ne olivat jälleen tulosta parantava erä, kun palautuksia ja peruutuksia kirjattiin enemmän kuin tilikaudelle kohdistettuja luottotappioita ja niiden varauksia. Kuitenkin luottokannan kasvun myötä luottotappioiden määrä kasvaa, vaikka niiden suhteellinen osuus luottokannasta säilyisikin entisellään.

Kannattavuus parani tulosten vahvistumisen myötä

Tuottojen kasvu, tiukka kulukontrolli sekä vähäiset luottotappiokirjaukset vahvistivat pankkien kannattavuutta. Pankkien liikevoitot kasvoivat keskimäärin 9 % vuoden 2003 tammi–kesäkuusta. Myös kannattavuutta mittaavat keskimääräiset tunnusluvut paranivat – oman pääoman tuotto 12,4 prosenttiin (11,3 %) ja koko taseen tuotto 1,0 prosenttiin (0,9 %). Suomalaisten pankkien kannattavuus on nykyisessä korkoympäristössä yllättävän hyvä.

⁹ *Suomalaiset pankit ilman Nordea Pankki Suomea. Nordea Pankki Suomen luvut taulukossa.*

7.9.2004

Taulukko: Suomalaisen pankkien tulos ja vakavaraisuus 06/2004

	Nordea Pankki Suomi -konserni	Osuuspankkien yhteenliittymä	Sampo (luotto- laitos- ja sijoitus- palvelutoiminta)	Säästö- pankit yhteensä	Aktia- konserni	Paikallis- osuuspankit yhteensä	Ålands- banken- konserni	Evli Pankki -konserni	eQ Pankki -konserni	Tapiola Pankki Oy	Gyllenberg Private Bank Abp
Rahoituskate	552	386	196	54	35	36	14	1	1	0	1
Muut tuotot	369	260	127	26	25	14	11	33	10	0	2
Tuotot yhteensä	920	646	323	80	60	50	25	34	11	1	2
Hallintokulut	349	287	156	41	29	27	12	19	5	7	2
Muut kulut	187	113	40	15	13	9	4	6	4	0	1
Kulut yhteensä	536	400	196	56	42	36	16	25	9	7	2
Tulos ennen luottotappioita	385	246	127	24	18	14	10	9	2	-6	0
Luottotappiot	20	-1	-10	0	1	0	1	0	0	0	0
Osuus pääomamenetelmällä yhdisteltyjen yritysten tulok- sista	4	18	2		0		0	0	0		
Liikevoitto/ -tappio	369	265	138	24	17	14	9	9	2	-6	0
Tuotot/Kulut	1,7	1,6	1,6	1,4	1,4	1,4	1,6	1,4	1,2	0,1	1,1
Kulut/Tuotot %	58	62	61	70	70	72	62	73	83	1 113	88
Tase yhteensä	102 565	36 109	18 140	4 635	4 105	2 839	1 834	435	258	136	123
Omat varat yhteensä	12 000	3 730	1 971	475	286	347	115	52	17	30	8
Ensisijaiset omat varat	10 360	3 453	1 699	427	191	340	87	52	17	30	8
Riskipainotetut erät yhteensä	53 568	24 398	14 160	2 577	1 993	1 733	993	184	105	69	42
Vakavaraisuus	22,4 %	15,3 %	13,9 %	18,4 %	14,4 %	20,0 %	11,6 %	28,0 %	16,4 %	42,9 %	18,0 %
Tier 1 -vakavaraisuus	19,3 %	14,2 %	12,0 %	16,6 %	9,6 %	19,6 %	8,7 %	28,0 %	16,4 %	42,9 %	18,0 %

Lisätietoja antaa
rahoitusanalyttikko Toni Honkaniemi, puhelin (09) 183 5222.

7.9.2004

PANKKISEKTORIN VAKAVARAISUUS SÄILYNYT VAHVANA

Suomen pankkisektorin vakavaraisuusasema on vahva. Kesäkuun lopussa pankkisektorin kokonaisvakavaraisuus oli 19,1 % ja ensisijaisten omien varojen perusteella laskettava Tier 1 -vakavaraisuus 16,7 %. Vakavaraisuus on säilynyt vuoden vaihteen tasolla. Tuolloin kokonaisvakavaraisuus oli 18,9 % ja Tier 1 -vakavaraisuus 16,8 %.

Vakavaraisuusprosentit ovat hyvällä tasolla myös pankeittain tarkasteltuna. Kesäkuun lopussa kaikkien pankkien kokonaisvakavaraisuus oli yli 10 %.

Pankkien omat varat kasvoivat positiivisten tulosten myötä

Pankkisektorin omat varat kasvoivat tammi-kesäkuussa 2,7 %, 18,5 miljardista eurosta 19,0 miljardiin euroon. Etenkin ensisijaiset omat varat kasvoivat pankkien tekemien voittojen myötä. Pankit voivat lukea ensisijaisiin omiin varoihinsa tilikauden aikana tekemänsä voiton, mikäli voitto on laskettu Rahoitustarkastuksen voimassa olevien määräysten mukaisesti. Esimerkiksi pankin suunnittelema voitonjako on vähennettävä ensisijaisiin omiin varoihin lisättävästä voitosta. Myös toissijaisten omien varojen määrä kasvoi, kun pankit laskivat liikkeeseen uusia debentuurilainoja.

Pankkien omat varat pääasiassa ensisijaisia omia varoja

Pankkisektorin omien pääomien laatu on hyvä. Pankkien omista varoista 88 % on ensisijaisia omia varoja, jotka ovat pääasiassa osakepääomaa tai vapaata omaa pääomaa. Pääomalainojen osuus omista varoista on pieni. Ensisijaisista omista varoista pääomalainoja on 1,2 %, mutta pääomalainojen määrässä on pankkikohtaisia eroja. Rahoitustarkastus pitää erittäin tärkeänä sitä, että ensisijaiset omat varat ovat aitoa omaa pääomaa eli osakepääomaa, kertyneitä voittovaroja ja niistä muodostettuja rahastoja.

Riskipainotetut erät kasvoivat maltillisesti

Riskipainotettujen erien kasvu oli maltillista alkuvuonna. Riskipainotetut saamiset ja vastuut sekä taseen ulkopuoliset sitoumukset kasvoivat tammi-kesäkuun aikana 1,6 % 98,3 miljardista eurosta 99,8 miljardiin euroon. Pankkien antolainaus yleisölle on edelleen ollut vilkasta, mutta taseen ulkopuolisten sitoumuksista takaussitoumusten supistuminen piti riskipainotettujen erien kasvun maltillisena.

Pankkisektorin vakavaraisuus 12/2003–06/2004, miljoonaa euroa

	30.6.2004	31.12.2003
Omat varat yhteensä	19 030	18 529
Ensisijaiset omat varat	16 662	16 520
Riskipainotetut erät yhteensä	99 822	98 252
Vakavaraisuus	19,1 %	18,9 %
Tier 1 -vakavaraisuus	16,7 %	16,8 %

Katso myös

- Taulukko: Suomalaisten pankkien tulos ja vakavaraisuus 6/2004 sivulla 21
- Rahalaitosten lainakannan kasvu jatkui nopeana -artikkeli sivulla 16.

Lisätietoja antaa

rahoitusanalyttikko Niko Syrjänen, puhelin (09) 183 5369.

7.9.2004

SIJOITUSPALVELUYRITYSTEN TUOTOT KASVOIVAT 50 %

Sijoituspalvelutoimialan tila on kohentunut. Sijoituspalveluyritysten tuottojen lasku pysähtyi vuonna 2003. Tammi-kesäkuussa 2004 sijoituspalvelutoiminnan tuotot kasvoivat 50 % viime vuoden vastaavaan ajanjaksoon verrattuna. Suurin osa sijoituspalvelutoiminnan tuotoista koostuu palkkiotuotoista, joista taas suurin osa tulee arvopaperinvälityksestä ja omaisuudenhoidosta. Sijoituspalvelutoiminnan tuotot olivat vuoden 2004 tammi-kesäkuussa 163 miljoonaa euroa (109 miljoonaa euroa vuoden 2003 tammi-kesäkuussa) ja palkkiotuotot 136 miljoonaa euroa (91 miljoonaa euroa).

Arvopaperikauppa oli erittäin vilkasta vuoden 2004 neljän ensimmäisen kuukauden aikana, mikä näkyy sijoituspalveluyritysten arvopaperinvälityksestä saamien tuottojen kaksinkertaistumisena. Toisaalta samaan aikaan tapahtunut osakkeiden markkina-arvon lasku heikensi sijoituspalveluyritysten oman arvopaperikaupan nettotuottoja. Sijoituspalveluyritysten yhteenlaskettu arvopaperikaupan nettotappio oli 3,4 miljoonaa euroa kesäkuun 2004 lopussa, mutta yksittäisten yritysten arvopaperikaupan tulos vaihtelee paljon. Osakemarkkinoiden vaihtomäärät ovat supistuneet huhtikuun jälkeen, mikä hidastaa osakevälitystoimintaa harjoittavien sijoituspalveluyritysten tuottojen kasvuvauhtia.

Investointipankkitoiminta hiljaista

Emissioiden järjestäminen on erittäin vähäistä, ja investointipankkitoiminnasta saadut tuotot ovat minimaaliset sijoituspalveluyritysten muihin tuottoihin verrattuna. Liiketoiminnan hiljaiselo on yleis-eurooppalainen ilmiö. Osakemarkkinoilla ollaan odotuskannalla, ja osakkeiden uusanteja ei juurikaan järjestetä muuallakaan Euroopassa.

Omaisuudenhoitopalveluista tullut toiminnan kivijalka

Omaisuudenhoitopalvelut ovat muodostuneet sijoituspalveluyritysten toiminnan kivijalaksi. Omaisuudenhoidossa olevat varat samoin kuin liiketoiminnasta saatavat tuotot kasvavat tasaisesti. Omaisuudenhoidosta saatavat palkkiotuotot olivat 63 % suuremmat tammi-kesäkuussa 2004 kuin edellisen vuoden vastaavana ajanjaksona.

Täyden valtakirjan¹⁰ omaisuudenhoidossa olevien varojen määrä oli kesäkuun lopussa 46,0 miljardia euroa ja konsultatiivisessa omaisuudenhoidossa¹¹ olevien varojen määrä 12,3 miljardia euroa. Kotimaisten sijoitusrahastojen varat, jotka luetaan täyden valtakirjan omaisuudenhoidon piiriin, olivat 21,5 miljardia euroa.¹²

¹⁰ Täyden valtakirjan omaisuudenhoito kattaa ne varat, joiden sijoittamisessa päätösvalta on sijoituspalveluyrityksellä.

¹¹ Sijoituspalveluyritys antaa sijoitusneuvontaa kirjallisen sopimuksen perusteella, mutta lopullinen päätösvalta sijoituspäätösten tekemisessä on asiakkaalla.

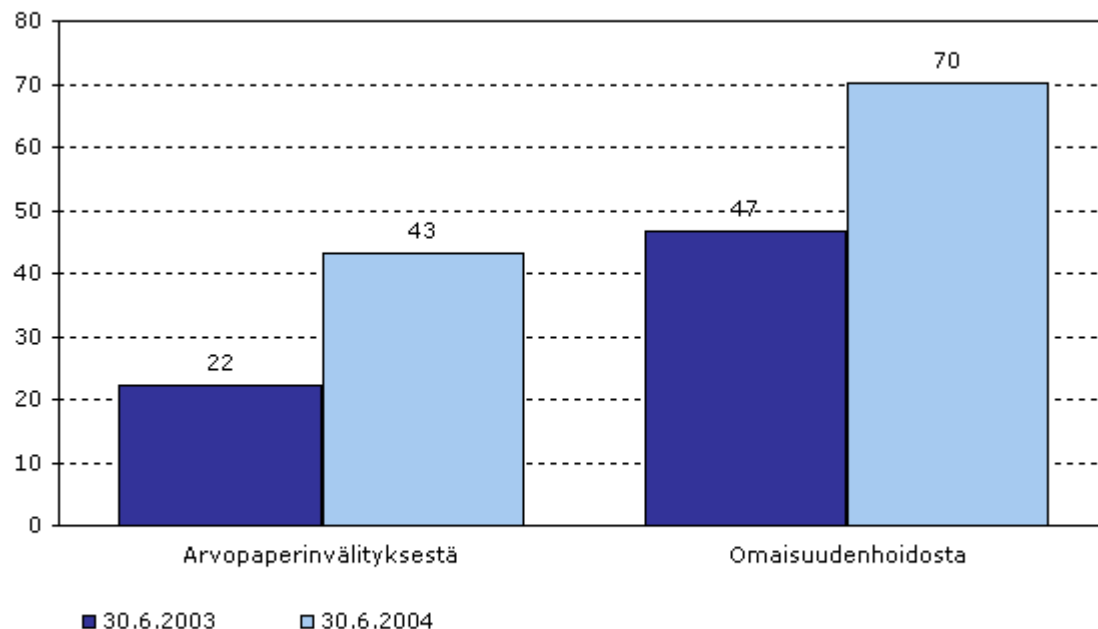
¹² Vuoden 2003 lopussa vastaavat erät olivat 41,9 miljardia euroa, 12,5 miljardia euroa ja 17,7 miljardia euroa. Pankeilla täyden valtakirjan omaisuudenhoidossa olevien varojen määrä oli kesäkuun 2004 lopussa 4,0 miljardia euroa ja konsultatiivisessa omaisuudenhoidossa olevien varojen määrä 12,7 miljardia euroa. Kotimaisten sijoitusrahastojen varoja oli pankkien omaisuudenhoidossa 3,5 miljardia euroa.

7.9.2004

Sijoituspalveluyritysten palkkiotuotot 6/2003 ja 6/2004

milj. euroa

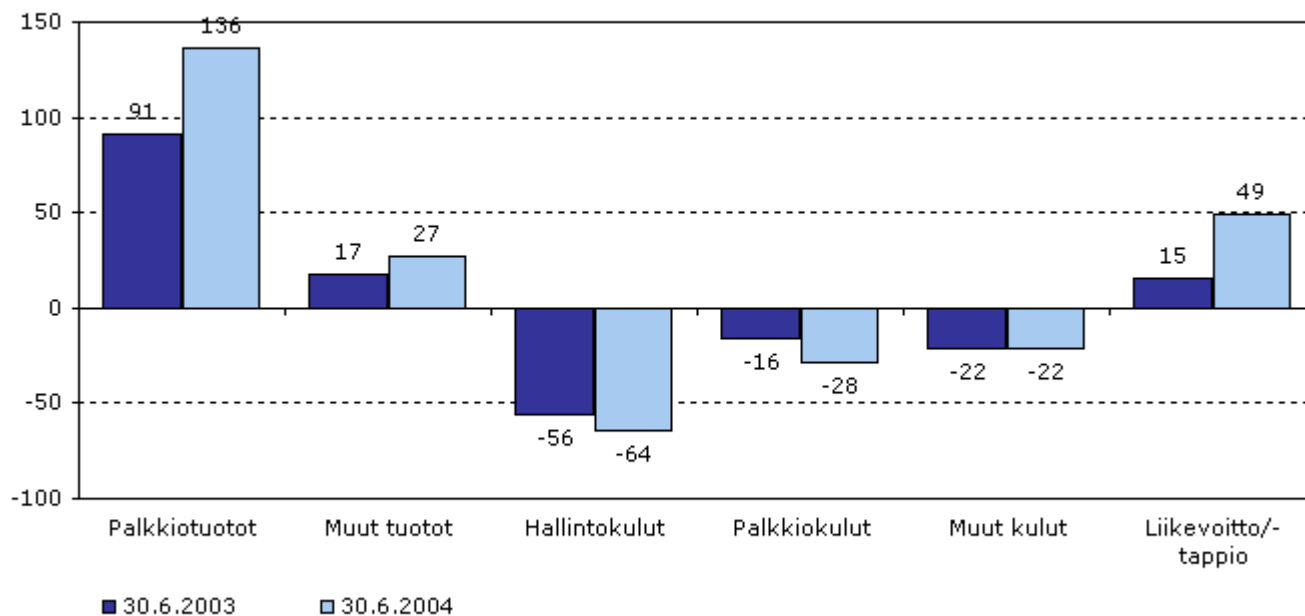
Huom! Palkkiotuottojen jako eri liiketoiminta-alueille on suuntaa-antava.
Palkkiotuottojen erittelyä ei ole ohjeistettu yksiselitteisesti viranomaisraportoinnissa.

Lähde: Rahoitustarkastus

Lisätietoja antaa
rahoitusanalyttikko Sirpa Joutsjoki, puhelin (09) 183 5205.

Sijoituspalveluyritysten tuotot ja -kulut 6/2003 ja 6/2004

milj. euroa

Lähde: Rahoitustarkastus

7.9.2004

JÄRJESTÄMÄTTÖMÄT SAAMISET EDELLEEN VÄHÄISET

Suomalaisten pankkikonsernien järjestämättömät saamiset ovat vähäiset. Kesäkuussa järjestämättömiä saamisista oli 438 miljoonaa euroa, toisin sanoen ne olivat vuoden aikana supistuneet 21,1 %. Luottokannan laatu on keskimäärin hieman parantunut, sillä järjestämättömien saamisten osuus vastuukannasta on supistunut vuodessa 0,4 prosenttiin (0,6 % vuoden 2003 kesäkuussa).

Järjestämättömien saamisten osuus vastuukannasta supistui kaikilla sektoreilla

Järjestämättömien saamisten osuus vastuukannasta supistui kaikilla sektoreilla. Eniten supistui järjestämättömien saamisten osuus ulkomaisista saamisista. Kesäkuussa ulkomaat sektorin järjestämättömien saamisten osuus vastuukannasta oli 0,83 %, kun vastaava suhdeluku vuosi sitten oli 1,25 %. Ulkomaiset järjestämättömät saamiset aiheutuvat lähinnä yksittäisten vastapuolten ongelmista. Valtioihin liittyvillä maariskeillä ei ole ollut merkittävää vaikutusta järjestämättömien saamisten määrään.

Yrityssektorin ja kotitaloussektorin järjestämättömien saamisten osuus vastuukannasta supistui molemmilla sektoreilla vuodessa noin 0,15 prosenttiyksikköä, kun kesäkuussa yrityssektorin järjestämättömien saamisten osuus vastuukannasta oli 0,42 % ja kotitaloussektorin 0,47 %.

Luottotappioiden osuus vastuukannasta vähäinen

Suomalaisten pankkikonsernien nettoluottotappiot olivat kesäkuussa 11 miljoonaa euroa. Nettoluottotappiot olivat edellisvuonna 7 milj. euroa palautusten puolella. Aiemmin kirjatusta luottotappioista saadut palautukset ja korvaukset sekä luottotappiovarausten peruutukset olivat tuolloin suuremmat kuin kirjatut luottotappiot. Bruttoluottotappioiden osuus vastuukannasta sen sijaan kasvoi hieman, mutta oli edelleen erittäin vähäinen eli 0,08 %. Edellisvuoden kesäkuussa vastaava suhdeluku oli 0,06 %.

Yrityssektorin luottotappioiden osuus vastuukannasta kasvoi hieman

Yrityssektorin luottotappioiden osuus vastuukannasta kasvoi kesäkuussa 0,18 prosenttiin, kun se vuosi sitten oli 0,09 %. Kotitaloussektorin luottotappioiden osuus vastuukannasta pysyi kutakuinkin edellisvuoden tasolla. Sitä vastoin ulkomaat sektorin luottotappiot supistuivat 0,18 prosentista 0,02 prosenttiin.

Suomalaisten pankkikonsernien luottoriskit ovat jo pitkään olleet alhaiset. Kotitaloussektorin luotonannon kasvu jatkuu edelleen vilkkaana, varsinkin asuntolainamarkkinoilla kilpailu on kovaa. Vahvistuvan talouskehityksen ansioista elpymisen merkkejä on nähtävissä myös yritysten investointihalukkuudessa.

Luottokannan voimakas kasvu asettaa omalta osaltaan tiukkoja vaatimuksia luottoriskin tehokkaalle hallinnalle. Tiukan lainakilpailun aikana pankkien ei sovi unohtaa luotonmyöntöohjeidensa tarkkaa noudattamista, sillä myöntökriteerien höltyminen lisää pitkällä aikavälillä luottotappioiden uhkaa. Asiakkaan luottokelpoisuus, riittävä takaisinmaksukyky ja luotolle tarjottavat vakuudet ovat seikkoja, joista ei voida joustaa kiivaankaan lainakilpailun aikana.

Pankkien saamiset matalan luottoluokituksen maista vähäiset

Suomalaisten luottolaitosten ulkomaiset saamiset lisääntyivät viime vuodesta 9,2 prosentilla. Ulkomaiset saamiset olivat vuoden 2003 lopussa 70,6 miljardia euroa ja kesäkuun 2004 lopussa 77,1 miljardia euroa. Kun lukuun lasketaan Suomessa toimivien ulkomaisten sivukonttoreiden saamiset, oli kokonaissumma 83,7 miljardia euroa kesäkuussa 2004.

Ulkomaisten saamisten alueellinen jakautuminen on pysynyt muutaman viime vuoden vakaana. Pankkien suurimmat saamiset kohdistuvat vähäriskisiin, ns. investment-luokiteltuihin maihin. Riskipitoisten, ns. speculative-luokiteltujen maiden¹³ osuus ulkomaisista saamisista oli kesäkuussa 2004

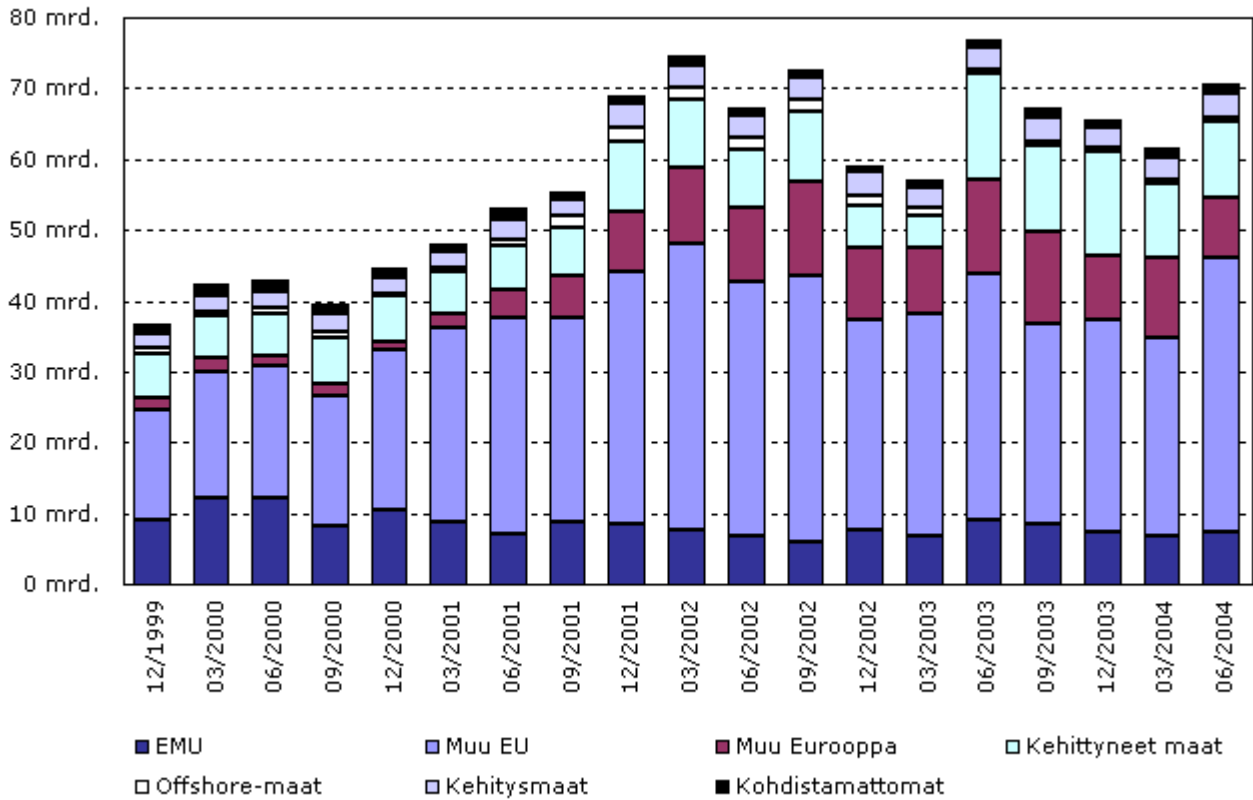
¹³ Luottoluokitus BB tai huonompi.

7.9.2004

noin prosentin verran. Ulkomaisista saamisista noin 65 % oli EU-maista ja 12 % EU:n ulkopuolisesta Euroopasta.

Pankkien ulkomaisten saamisten kehitys 1999 - 2004, mrd. euroa

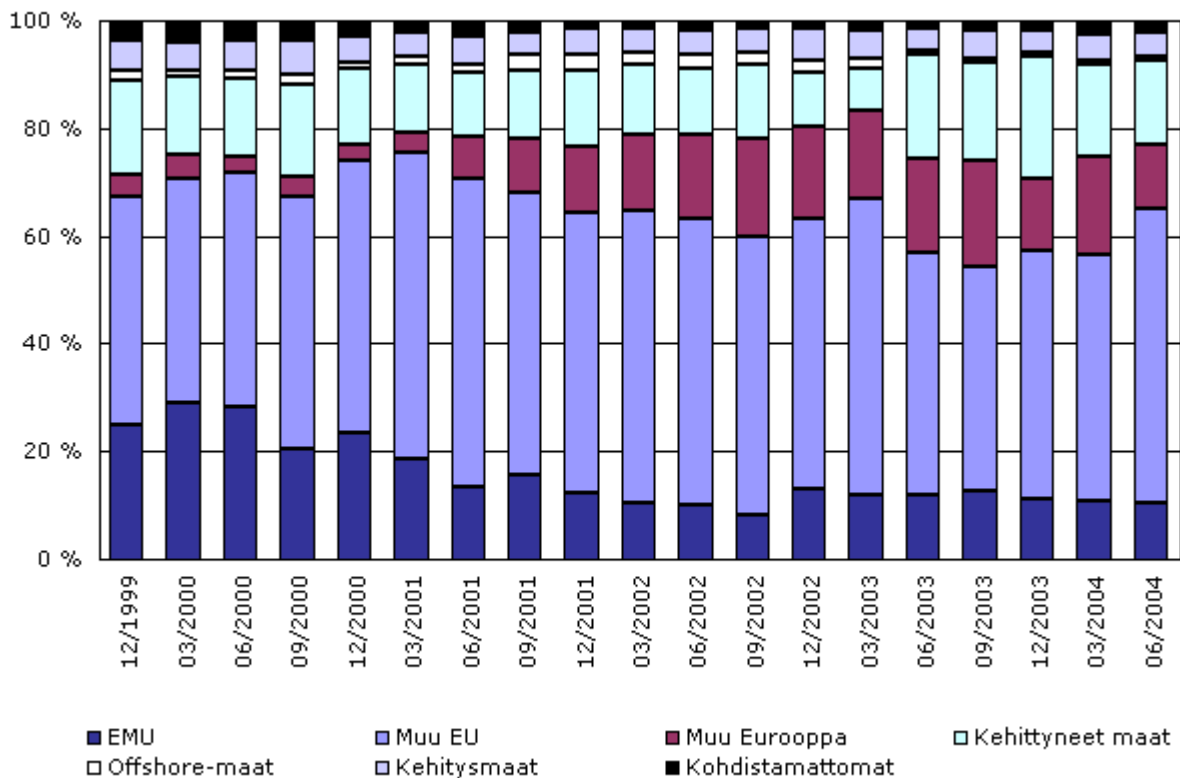

Lähde: Rahoitustarkastus

7.9.2004

Pankkien ulkomaisten saamisten alueellinen jakautuminen 1999 - 2004, %

Lähde: Rahoitustarkastus

Lisätietoja luottotappioista ja järjestämättömistä saamisista antaa pankkitarkastaja Tülin Bedretdin, puhelin (09) 183 5429.

Lisätietoja maaliskuusta antavat pankkitarkastajat Peter Palmroos, puhelin (09) 183 5333, ja Seppo Pitkänen, puhelin (09) 183 5376.

7.9.2004

PANKKIEN MAKSUVALMIUS SÄILYI HYVÄNÄ

Antolainausta rahoitettu yhä enemmän markkinarahalla

Pankkien¹⁴ yhteenlaskettu tase kasvoi noin 7 % alkuvuoden aikana. Kasvu johtui pääosin luotonannon ja luottolaitosten välisten saamisten ja velkojen kasvusta. Antolainaus kasvoi alkuvuoden aikana 6,5 %. Sen sijaan pankkeihin tehdyt talletukset vähenivät vastaavana aikana 1,2 %. Talletusten osuus antolainauksen rahoittamisessa on supistunut jo pitkään. Kesäkuun loppuun mennessä niiden osuus oli supistunut 80 prosenttiin.

Alhainen korkotaso on saanut tallettajat etsimään muita sijoituskohteita. Pankkien on siten ollut pakko hankkia enemmän markkinaehtoista rahoitusta. Pankit ovat rahoittaneet kasvanutta antolainaukseen laskemalla liikkeeseen viime vuotta enemmän joukkovelkakirjalainoja, sijoitustodistuksia ja yritystodistuksia. Joukkovelkakirjalainojen määrä kasvoi alkuvuonna yli kolmanneksella, vajaa 6 miljardiin euroon. Myös sijoitus- ja yritystodistusten määrä kasvoi vajaalla kolmanneksella, reiluun 27 miljardiin euroon.

Pankkien varainhankinnan maturiteetit pitenivät jonkin verran, koska yleiseen liikkeeseen laskettujen velkakirjojen määrä kasvoi. Kun vaadittaessa maksettavia talletuksia ei oteta huomioon, eräännyttävät talletuspankkien veloista kuukauden sisällä 40 %, puolen vuoden aikana noin 66 % ja vuoden aikana 73 %. Liikepankkien velat eräännyvät paikallispankkien velkoja nopeammin. Talletuspankkien veloista kaksi kolmannesta oli euromääräisiä.

Talletuspankkien yhteenlaskettu likviditeettiasema heikkeni, mutta säilyi kuitenkin hyvänä

Rahoitusriskin mittaaminen perustuu maturiteettiluokittaisten tulojen ja menojen erotukseen. Laskennassa otetaan huomioon myös taseen ulkopuoliset erät. Tämä maturiteettiepätasapainosta syntyvä erotus osoittaa määrän, joka pankin on joko sijoitettava tai rahoitettava, kun saamiset ja velat eräännyvät.

Talletuspankkisektorin likviditeettiasema heikkeni ensimmäisen vuosipuoliskon aikana. Kehitys pankkien välillä oli epäyhtenäistä. Antolainauksen kasvusta huolimatta usean talletuspankin likviditeettiasema parani alkuvuoden aikana.

Pankkien yhteenlaskettu lyhytaikainen, kuukauden rahoitusvaje vaihteli alkuvuoden aikana 2 miljardin euron alijäämästä ja 4 miljardin euron ylijäämään. Yhteenlaskettu kuukauden rahoitusvaje oli kesäkuun lopussa 1,7 miljardia euroa eli noin prosentti talletuspankkien yhteenlasketuista taseista. Rahoitusvajeita oli liikepankeilla, jotka rahoittavat toimintaansa yleisön talletusten lisäksi raha- ja pääomamarkkinoiden kautta. Paikallispankkiryhmien rahoitusasemat olivat sen sijaan edelleen ylijäämäisiä.

Pankit voivat hankkia likviditeettiä keskuspankilta vakuuksia vastaan tai myymällä hallussaan olevia saamistodistuksia ja osakkeita, jos ne eivät pysty uusimaan eräännyvää raha- ja pääomamarkkinarahoitusta. Pankkien käytössä oli keskuspankkirahoitukseen oikeuttavia saamistodistuksia kesäkuun lopussa saman verran kuin vuodenvaihteessa eli 5,9 miljardia euroa.¹⁵ Myös pankkien hallussa pitämien muiden raha- ja pääomamarkkinasaamistodistusten määrä oli sama kuin vuodenvaihteessa, noin 5 miljardia euroa.

¹⁴ Pankkisektoriin kuuluvat tässä suomalaiset talletuspankit (emopankit) sivukonttoreineen. (eQ Pankki Oy, Evli Pankki Oyj, Gyllenberg Private Bank Ab, Nordea Pankki Suomi Oyj, Sampo Pankki Oyj, Suomen Asuntopankki Oy, Tapiola Pankki Oy, Ålandsbanken Abp, Osuuspankkien yhteenliittymä, Paikallisosuuspankit, Säästöpankit, Aktia Sparbank Abp, Nooa Säästöpankki Oy, Skärgårdssparbanken Ab).

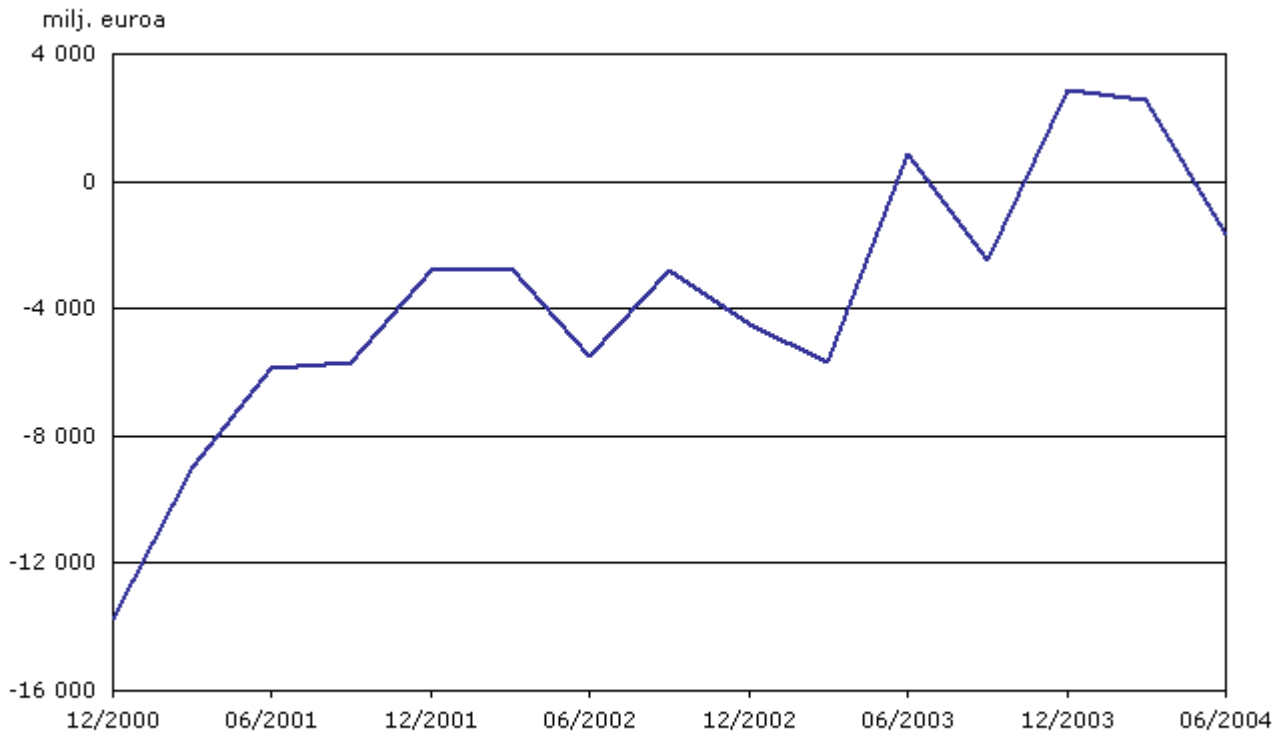
¹⁵ Luku on suuntaa antava, koska viranomaisraportoinnissa ei ole tarkkaa tietoa vakuuskelpoisten arvopapereiden käytöstä. Raportoinnissa ei ole tietoa, paljonko arvopapereista on esimerkiksi lainattuna vakuutta vastaan ja miten paljon keskuspankille pantatuista arvopapereista on käytössä joko avomarkkinaoperaatioiden tai maksujärjestelmälimiitin vakuutena.

7.9.2004

Talletuspankkien likviditeettiasema on siten hyvä. Pankit ovat kyenneet uusimaan erääntyvää rahoitustaan, ja yksinään keskuspankkirahoitukseen oikeuttavilla saamistodistuksilla pystyttäisiin kattamaan kuukauden rahoitusvajheet.

Talletuspankkien kuukauden rahoitusali jäämä

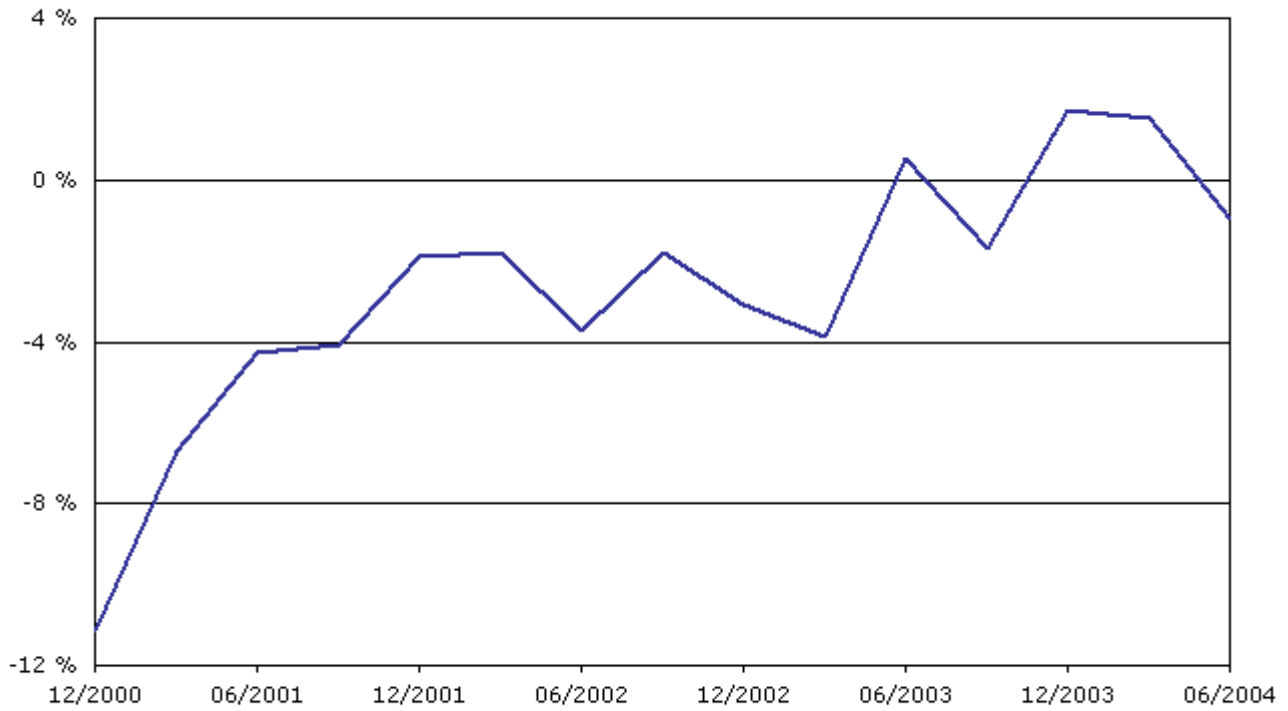
— Talletuspankit yhteensä

Lähde: Rahoitustarkastus

7.9.2004

Talletuspankkien kuukauden rahoitusali jäämä, %:ia taseesta

— Talletuspankit yhteensä

Lähde: Rahoitustarkastus

Lisätietoja antaa
pankkitarkastaja Meri Rimmanen, puhelin (09) 183 5379.

7.9.2004

PANKKIEN KORKORISKI KASVANUT

Pankkien rahoitustaseen tulo- ja riski kasvanut hieman

Rahoitustarkastuksen käyttämällä korkoriskimittarilla mitattuna suomalaisten talletuspankkien potentiaalinen tulo- ja riski on kasvanut hieman. Yhden prosenttiyksikön korkomuutoksen aiheuttama tulo- ja riski olisi nyt 17,8 % rahoituskatteesta eli 393 miljoonaa euroa, kun se vuoden vaihteessa oli 14,6 % rahoituskatteesta eli 324 miljoonaa euroa. Korkojen nousu parantaisi siis pankkien tulosta 393 miljoonalla eurolla. Laskelmissa käytetty yhden prosenttiyksikön muutos koroissa ei kuitenkaan toteudu vähään aikaan, vaikka odotukset korkojen noususta ovatkin yleisesti vahvistuneet.

Edellä kuvattu tulo- ja riski mittaa markkinakorkojen muutosten vaikutusta rahoituskatteeseen. Merkittävimmän vaikutuksen rahoituskatteeseen vaikuttaa kuitenkin pankkien perimä luottomarginaali. Marginaalin suuruuteen vaikuttavat mm. pankkisektorin kilpailutilanne, yleinen taloudellinen tilanne, luotonottajien takaisinmaksukyky ja vakuudet. Korkomarginaalit olivat kesäkuun 2004 lopussa ennätysmäisen kapeat.

Pankkien kaupankäyntivaraston investointiriski pienentynyt

Kaupankäyntivarastoon luettavien joukkovelkakirjojen ja vastaavien korkojohdannaisten yhteenlaskettu investointiriski on pienentynyt. Korkojen yhden prosentin laskusta syntyvä markkina-arvojen heikkeneminen olisi nyt 32,7 miljoonaa euroa. Investointiriski on pienentynyt vuoden 2003 lopusta, jolloin korkojen nousu olisi aiheuttanut 128,6 miljoonaa euron tappion pankeille. Pankkien yhteenlaskettu kaupankäyntivarasto tuottaa siis, päinvastoin kuin rahoituskate, tappiota, kun korot nousevat. Kaupankäyntivaraston investointiriskin pienentäminen johtuu sekä joukkovelkakirjojen määrän supistumisesta että sen tehokkaammasta suojauksesta johdannaisilla.

Rahoitustaseen investointiriski pysynyt muuttumattomana

Rahoitustaseen joukkovelkakirjojen investointiriski tarkoittaa joukkovelkakirjojen ja vastaavien johdannaisten markkina-arvojen muutosta. Yhden prosenttiyksikön korkojen nousun vaikutus olisi kesäkuun lopussa ollut -41,4 miljoonaa euroa, kun se vuoden vaihteessa oli vain 0,1 miljoonaa euroa korkeampi. Markkina-arvojen lasku vastaisi 2 % korkokatteesta.

Suomen pankkisektorin korkoriski 2003–2004, miljoonaa euroa

	30.6.2004	31.12.2003	Muutos %
Koko taseen korkoriski			
Tulo- ja riski yhteensä	392,7	323,6	21,4
Stressitesti 1; aviatat < 1kk	-53,0	-117,4	-54,9
Rahoituskate (31.12.2003)		2 212,2	
Suhteellinen tulo- ja riski, % rahoituskatteesta	17,8 %	14,6 %	3,2*
Kaupankäyntisalkun korkoriski			
Kaupankäyntisalkun investointiriski	-32,7	-128,6	-74,6
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	8 067,7	10 168,5	-20,7
Suhteellinen investointiriski, % markkina-arvosta	-0,41 %	-1,26 %	0,9*

* Muutos prosenttiyksikköä

7.9.2004

TALLETUSPANKKIEN KORKORISKIASEMAN ARVIOINTIMENETLMÄT

Tuloriskin arviointimenetelmät

Rahoitustarkastuksen korkoriskilaskelmissa tuloriski määritellään korkotason pysyvän paralleelin¹⁶ yhden prosenttiyksikön muutoksen vaikutuksena rahoituskatteeseen vuoden tarkastelujaksolla olettaen, että tase ei tarkasteluaikajakson aikana muutu.

Tuloriski osoittaa, mikä vaikutus yhden prosenttiyksikön koronmuutoksella on rahoitustaseen alle vuoden pituisen alijäämän rahoittamiseen tai ylijäämän sijoittamiseen vuoden aikana raportointihetkestä eteenpäin. Tallettajien käyttäytyminen on osoittautunut varsin joustamattomaksi korkojen muuttuessa. Tämän vuoksi euromääräisten erien tuloriski lasketaan niin, että käytetään erilaisia oletuksia vaadittaessa maksettavien talletusten uudelleenhinnoittelusta (Stressitesti 1). Tarkoituksena on tarkastella oletuksien vaikutusta riskilaskelmaan. Mitä myöhäisempi näiden talletusten hinnoitteluajankohta on, sitä positiivisempi vaikutus koron nousulla on pankkien tulokseen. Perusskenaariossa talletukset on laitettu 9–12 kuukauden maturiteetti- luokkaan, eli talletusten maturiteettioletukse-
na on käytetty 10,5:tä kuukautta.

Investointiriskin arviointimenetelmät

Investointiriski mittaa luovutettavaksi tarkoitettujen saamistodistusten arvonmuutosta, jos korot nousevat yhdellä prosenttiyksiköllä. Investointiriskilaskelmassa otetaan huomioon myös kaupan-
käyntivarastoon kuuluvien taseen ulkopuolisten sitoumusten korkoherkkyys (arvonmuutos korkojen nou-
stessa).

Investointiriski mittaa kaupankäyntivaraston nykyarvon välitöntä muutosta, mikä määräytyy saa-
mistodistusten ja johdannaisten duraation mukaisesti. Tuloriski puolestaan mittaa korkokatteen
muutosta vuoden horisontilla. Tuloriskiluvun ja investointiriskiluvun laskennassa tarkastelujaksot
ovat erilaisia, joten luvut eivät ole vertailukelpoisia.

Stressitesti 1

Tuloriskiskenaario: vaadittaessa maksettavat talletukset sijoitettu alle 1 kuukauden maturiteetti-
luokkaan. Tämä tarkoittaa, että laskelmassa oletettu markkinakorkojen prosenttiyksikön muutos
siirtyisi talletuskorkoihin kokonaisuudessaan enintään kuukauden viiveellä. Vaadittaessa maksetta-
villa talletuksilla ei ole ennalta sovittua maturiteettia, joten niiden elinikä voi vaihdella huomattavas-
ti. Perinteisesti talletukset ovat kuitenkin osoittautuneet suhteellisen stabiiliksi massaksi. Tässä ske-
naariossa oletetaan talletusten eliniäksi keskimäärin 0,5:tä kuukautta.

Stressitesti 2

Tuloriskiskenaario, jossa eri valuuttojen korkojen oletetaan liikkuvan pankin kannalta epäedullisesti,
eli käytännössä korkoriski on laskettu valuutoittain itseisarvoina yhteen. Peruslaskelmassa ole-
taan, että eri valuuttojen korkojen on oletettu olevan keskenään täysin korreloivia eli että ne muut-
tavat samaan suuntaan paralleelista yhdellä prosenttiyksiköllä. Stressitesti 2 siis laskee korkoriskin,
kun tämä korrelaatio-olettama pettää ja tulos on huonoin mahdollinen pankin kannalta.

Stressitesti 3

Investointiriskiskenaario, jossa eri valuuttojen korkojen oletetaan liikkuvan pankin kannalta epä-
edullisesti, eli käytännössä investointiriski on laskettu valuutoittain itseisarvoina yhteen. Peruslas-
kelmassa oletetaan, että eri valuuttojen korot olisivat keskenään täysin korreloivia eli että ne muut-
tavat samaan suuntaan paralleelista yhdellä prosenttiyksiköllä. Stressitesti 3:ssa lasketaan korkoris-
ki, kun tämä korrelaatio-olettama pettää ja tulos on huonoin mahdollinen pankin kannalta.

¹⁶ Korkotason paralleelilla muutoksella tarkoitetaan sitä, että korkokäyrä nousee tai laskee kauttaaltaan yhtä paljon. Korkokäyrän muoto ei silloin muutu lainkaan jyrkemmäksi tai loivemmaksi, vaan korkokäyrän kaikki pisteet nousevat tai laskevat yhtä paljon, tässä prosentilla.

7.9.2004

Lisätietoja antaa
pankkitarkastaja Peter Palmroos, puhelin (09) 183 5333.

7.9.2004

PANKKIEN JOHDANNAISTOIMINTA VILKASTUNUT

Suomalaisten talletuspankkien johdannaistoiminta on vilkastunut. Taseen loppusummiin suhteutetut yhteenlasketut johdannaissopimusten kohde-etuuskien nimellisarvot ovat kasvaneet selvästi kolmen vuoden takaiseen tilanteeseen verrattuna. Kasvuun ovat vaikuttaneet lisääntynyt asiakaskauppa, korkoriskiltä suojautuminen sekä kytkettyjä johdannaisia sisältävän varainhankinnan aiheuttama suojaustarve.

Vastapuoliriskien kasvua vähennetty nettoutussopimuksin

Vakioimattomien johdannaissopimusten omiin varoihin suhteutettu vastapuoliriski vaihtelee selvästi pankkiryhmittäin. Kahdenvälisten nettoutussopimusten yleistymisen ja niiden huomioiminen vakavaraisuuslaskennassa ovat merkittävästi pienentäneet vastapuoliriskejä luottoriskin vakavaraisuuslaskennassa.

Johdannaisia on perinteisesti käytetty markkinariskien hallintaan, Myös luottoriskin hallinnassa viime aikoina käytetyt luottojohdannaiset ovat yleistymässä. Eri markkinariskilajien, kuten esimerkiksi korko-, valuutta-, osake- ja hyödykeriskin, riskienhallintaan on termiini-, swap- ja optiosopimuksia. Sopimuksia tehdään kahdenvälisesti (OTC) tai johdannaisspörsseissä. Uudentyyppisen johdannaisten käytön aloittaminen edellyttää mm. johdannaisten hinnoittelumallien, kirjanpitoikäntönnön ja vakavaraisuuslaskennan sekä niihin liittyvien riskien (luotto-, markkina- ja operatiiviset riskit) huolellista selvittämistä.

Kahdeksalla suomalaisella talletuspankilla tai ulkomaisen luottolaitoksen sivukonttorilla on kohde-etuuden nimellismäärällä mitattuna yhteensä yli miljoonan euron arvosta valuuttatermiinejä. Tässä tarkastelussa valuuttatermiineihin on luettu myös valuuttaswapien "termiinipää". Valuuttatermiineistä tyypillisesti noin 2/3 erääntyy kolmen kuukauden kuluessa. Neljällä raportioijalla on valuuttaoptioita nimellismäärällä mitattuna yli miljoonan euron edestä. Valuuttaoptioita käytetään lyhyempien maturiteettien valuuttariskin hallinnassa, sillä sopimuskanta erääntyy lähes kokonaan kolmen kuukauden kuluessa. Koron- ja valuutanvaihtosopimuksista valtaosa on tehty ulkomaisten vastapuolten kanssa.

Euroon siirtyminen vähensi korkojohdannaisten käyttöä

Euroon siirtyminen ja markkakorkomarkkinoiden päätyminen 1.1.1999 vähensi lyhyen korkoriskin hallinnassa käytettäviä FRA-sopimuksia. Esimerkiksi maaliskuun lopussa 2003 kohde-etuuden nimellisarvojen yhteenlaskettu määrä oli enää alle 800 miljoonaa euroa, kun taas vuoden 1999 alkupuolella oltiin noin 190 miljardissa eurossa. FRA-sopimusten käyttö on maaliskuun 2003 jälkeen taas huomattavasti yleistynyt.

Koronvaihtosopimuksista valtaosa on kirjattu kaupankäyntivarastoon. Koronvaihtosopimuksia käytetään myös rahoitustaseen hallinnassa joukkovelkakirjalainaemissioiden sekä koko taseen korkoriskiltä suojautumiseen. Indeksisidonnaisten joukkolainojen ja -talletusten käytön lisääntyminen on lisännyt myös niihin liittyvien kytkettyjen optioiden suojaustarvetta.¹⁷

Luottojohdannaistoimintaa on aloitettu suomalaisissa talletuspankeissa. Tyypillisesti käytetty instrumentti on luottoriskin vaihtosopimus (Credit default swap). Sopimukset on tehty ulkomaisten vastapuolien kanssa, eikä toiminnalle siis vielä ole kotimaisia markkinoita.

Lisätietoja antaa
pankkitarkastaja Veli-Jukka Lehtonen, puhelin (09) 183 5373.

¹⁷ Nykyisen tiedonkeruun rakenne ei anna erillisinformaatiota tämän toiminnan kehityksestä.

7.9.2004

TASEEN ULKOPUOLISTEN SITOUKUSTEN RAPORTOINTI UUDISTUU

Taseen ulkopuolisten sitoumusten raportoinnin piirissä ovat suomalaiset talletuspankit, niiden ulkomaiset sivukonttorit sekä ulkomaisten luottolaitosten talletuspankkitoimintaa Suomessa harjoittavat sivukonttorit. Viimeaikaisten rakennejärjestelyjen vuoksi talletuspankkien johdannaistoiminta on keskittynyt hyvin voimakkaasti. Tästä johtuen Rahoitustarkastus ei ole vuoden 2002 lopun jälkeen julkaissut johdannaisten kohde-etuksien nimellisarvoihin perustuvia yhteenlaskettuja tietoja.

Nykymuotoinen, Rahoitustarkastuksen, Suomen Pankin ja Tilastokeskuksen viranomaisyhteistyöryhmän luokituksiin perustuva taseen ulkopuolisten sitoumusten tiedonkeruumenetelmä on ollut käytössä vuoden 1997 alusta. Kuluvana syksynä raportointia uudistetaan. Uudistuksen myötä mm. raportointifrekvenssi harvenee neljännesvuosittaiseksi ja käyttämättömien luottojärjestelyjen ja luottojohdannaisten raportointi tarkentuu.